

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puceljova ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-28
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. avgusta naslednje vojno poročilo:

Na egiptski fronti topniški ogenj in delovanje izvidniških oddelkov z obeh strani.

Britansko letalstvo je obnovilo napade z bombami zlasti v južnem odseku naših postojank. Protiletalske baterije nekaterih velikih kopnih edinic, med njimi baterije divizij »Littorio« in »Bologna«, so uničile štiri izmed napadajočih letal; dva pilota sta bila ujeta. Osem nadaljnjih letal so italijanski in nemški lovci sestrelili v ponovnih spopadih. V Sredozemlju so nemška letala potopila sovražno podmornico. V noči 28. avgusta je manjša sovražna skupina poskusila izkrcanje na otoku Cerigotu (severozapadno od Kandije), toda takojšen nastop naše posadke jo je preprečil. Ob egiptski obali je naš MAS torpediral in hudo poškodoval britanski rušilec.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 30. avgusta poročilo, iz katerega povzemamo:

Južno ob spodnjem Kubanu napredujejo nemški in rumunski oddelki kljub hudemu odporu na težavnem ozemlju dalje.

Na prostoru okrog Stalingrada so prodrele pehotne divizije in brzi oddelki, podprti od močnih letalskih oddelkov, v močno utrjene postojanke in se približale v hudih bojih globoko v sovražnikov utrdbeni sistem. Južnozapadno od Kaluge je bil zavrnjen napad močnih sovjetskih pehotnih in oklopnih oddelkov. Pri Rževu je skušal sovražnik tudi včeraj z uporabo močnejših sil prodreti skozi fronto, vendar so bili vsi njegovi napadi s sodelovanjem letalstva in delno s protinapadi zavrnjeni. Po enomesečni bitki za Ržev, v kateri so bile uporabljene velikanske množine ljudi in materiala štirih ali petih armad, niso sovjetske pridobitve na ozemlju v nobenem razmerju z uporabljenimi silami. Vse sovjetske trditve, da je bila fronta tukaj predrta, so napačne. Napadi sovjetskih sil na tem področju postajajo čedalje šibkejši. Od 30. junija je bilo v teh borbah uničeno 1572 sovjetskih tankov. Razen tega je bilo uničeno 547 sovjetskih letal, pri čemer je bilo izgubljeno 25 lastnih. Tudi človeške izgube sovražnika so bile v teh bojih izredno velike. Južno od Ladoškega jezera so sovjetske čete pri nadaljnjih brezuspešnih napadih izgubile 21 tankov. Preteklo noč so sovjetski bombniki izvedli motilne polete nad severnovzhodno Nemčijo. Bombe, ki so jih metali brez smotra, so povzročile neznatno škodo.

Nemški listi poročajo, kako je skupina nemških vojakov

zasadila nemško vojno zastavo na vrh Elbrusa.

»Zwölfuhrblatt« piše, da je to podvzetje izvršila skupina bavarskih gorskih lovcev. Ko so dospeli ti vojaki ob vznožje Kavkaza, so se morali boriti z znatnimi boljševiškim silami in so v teh borbah razpršili dva konjeniška polka in en pehotni polk. »Lokalanzeiger« piše, da je na Elbrusu meja večnega snega v višini 2300 metrov in da je silno gorovje s svojima 5622 in 5630 metrov visokima vrhovoma za 800 metrov višje od Mont Blanca.

Italijanski in nemški listi poročajo, da se uporniško gibanje v Indiji navzlic aretacijam in streljanju stalno širi.

Govorijo celo o številnih oboroženih tolpah, ki se od dne do dne večajo. Ena takih tolp je napadla in zažgala v Betulu lesno skladišče. Čete, ki so prišle razganjat množico, so imele več mrtvih in ranjenih. Do spopada je prišlo tudi drugod.

Iz Ankare poročajo:

Ustanovitev novega angleškega vojaškega poveljništva za Iran in Irak

Pridelovanje in razdeljevanje italijanskih pridelkov

Verona, avgusta.

Na slovesen način je bila te dni odprta v Veroni vsakoletna razstava breskev, ki pa obsega dejansko vse sadne vrste iz vseh italijanskih pokrajin. Temu dogodku je dala poseben pomen navzočnost ministra za kmetijstvo in gozdove Ekscelence Pareschija, ki je osebno odprl važno gospodarsko ustanovo, ki ima v Italiji, pa tudi v tujini svoj sloves.

Minister Pareschi je ob svojem prihodu v Verono najprej poročal predstavnikom stranke in gospodarstva iz treh vенеzijskih pokrajin.

V svojih izčrpnih izjavah je očrtal minister Pareschi vse pereče gospodarske naloge, pred katere je postavljeno italijansko gospodarstvo. Obširno je predložil delovnost na raznih področjih kmetijskega pridelovanja in razdeljevanja pridelkov. Naglasil je enotnost najnovejših ukrepov, ki so v zvezi s produktivnimi načrti. Sprito tega vzporeditvenega in enotnega sestava, ki je vanj vključeno tudi kmetijstvo, imajo krajevna oblastva na razpolago vsa ona sredstva, ki se morajo uporabljati v posameznih pokrajinah, da se lahko izvedejo navodila, ki prihajajo iz središča in ki se nanašajo bodisi na pridelovanje, bodisi na razdelitev pridelkov. Ob zaključku je dal minister na'ročna navodila za nadaljnje delovanje prefektov, zveznih tajnikov in usmerjevalcev kmetijskih združenj.

Po končanem poročilu je posetil minister Pareschini umetniško razstavo, nato pa je otvoril devetletni nacionalni sadni sejem v prostorih palače Sarmicelli. Po svečanem odprtju, ki so mu prisostvovali številni zastop-

niki oblastev, stranke in gospodarskega življenja, se je minister Pareschi ponudil v vseh razstavnih paviljonih in se podrobno zanimal za krasno razstavljeni sadje. Organizacija sejma, ki jo je z marljivim prizadevanjem izpopolnjeval sejmski zavod, je dovršeno izvedena v vseh podrobnostih. To omogoča vsem predstavnikom oblastev in vsem obiskovalcem, da si ustvarijo jasno sliko o tem, koliko je bilo že storjeno na tem področju in koliko bo še storjeno.

Velikodušna Ducejeva podpora Albancem

Iz Tirane poročajo: Močan potres je pred dnevi prizadel mesto Piškopejo, sedež prefekture v severni Albaniji. Potresni sunek je trajal nekoliko sekund in so ga zabeležili v Tirani in v drugih albanskih mestih. Po prvih poročilih, ki jih je prejelo notranje ministrstvo, je 80 odstotkov vseh hiš v Piškopeji poškodovano. Vas Macelare in nekatera druga sela so takisto močno porušena. Že iz prvih vesti izhaja, da je bilo precej smrtnih žrtev in ranjencev. Albanska vlada je takoj poslala pomoč v prizadete kraje. Tudi fašistična stranka, poveljstvo Milice, Rdeči križ in glavno ravnateljstvo javnega zdravstva so takoj storili potrebne ukrepe za pomoč prizadetim. V potresno ozemlje so bila odposlana živila, sanitetne potrebščine in šotori. Duce je dovolil podporo enega milijona lir prizadetemu prebivalstvu.

Italijanski žaromet v akciji na Donu, da prepreči sovražnikova presenečenja

obravnavajo z zanimanjem turški listi, ki pripominjajo med drugim, da so čete osi samo eno uro letalskega poleta od iranske meje. Poudarjajo tudi, da terja položaj v Egiptu vso pozornost angleškega generala Aleksandra. V Iranu in Iraku kažejo mnoga znamenja, da bosta ti dve državi kmalu vojno področje. Naraščajoča negotovost v deželah vzhodnega Sredozemlja, ki so pod angleško oblastjo, se kaže tudi v tem, da prebivalstvo mrzlično kupuje kovani denar. Zaradi te-

ga so morala krajevna angleška oblastva dati v promet papirnat drobiž.

V francoskem uradnem listu je bil objavljen vladni odlok, s katerim

se dokončno odpravljata francoska poslanska zbornica in senat.

Na odločujočem mestu spominjajo v tej zvezi, da sta bili poslanska zbornica in senat razpuščena že z vladnim odlokom od 11. julija l. 1940.

GOSPODARSTVO

Katera zelenjad se seje zdaj

Med vojno, ko nedostaja mesa in maščob, moramo skrbeti tem bolj za to, da nedostatek potrebnih snovi v človeškem telesu vsaj delno nadomestimo z okusno pripravljeno zelenjavo.

Špinača daje zelo zdravo in okusno jed. Je lahko prebavljiva, zato ugaja želodcu. Ker pa vsebuje železo, jo je priporočati zlasti malokrvnežem, jetičnikom in mladini. Zato bi bilo prav koristno, če bi jo tudi na kmetih gojili v večji množini. Špinača se seje od zgodnje pomladi do jeseni. Bolj priporočljivo pa je, da se seje rajši jeseni, ker gre pomladi prehitro v cvet. Vse vrste špinače ljubijo močno pognojeno zemljo. Za zimsko uporabo jo sejemo od sredine meseca avgusta do prve polovice meseca septembra, in sicer na široko ali pa v vrste, oddaljene druga od druge po 30 cm. Zadnji način je boljši, ker olajšuje pletev.

Motovilce se seje navadno le jeseni, in to meseca julija za jesensko, meseca avgusta za zimsko in meseca septembra za pomladno uporabo. Za setev prihajajo predvsem v poštev že prazne grede, na katerih sicer ne more več za zimo kaj drugega zrasti.

Do polovice meseca septembra sejemo tudi zimsko solato, katero presadimo meseca oktobra v jarkce, da jo obvarujemo zimskega mraza, poz-

neje pa jo pokrijemo iz istega razloga s smrekovimi vejami. Najboljša vrsta je tako imenovana hansen, ker najuporneje kljubuje jesenski vremenu. Koristno je, če naredimo lehe, zadaj višje, spredaj nižje, da so kot topla ali zaprta greda obrnjena proti jugu.

Proti koncu meseca avgusta in v začetku meseca septembra sadimo zadnje endivije. Najhvaležnejša je eskariolka, ki naredi prav lepe glave, če jo sadimo redkeje in zalivamo z gnojnico.

Prav ob istem času posejemo lahko še zadnji radič, in sicer zelo na gosto v dobro pognojeno zemljo. Ta radič nudi pomladi, ko ni na vrtu druge zelenjave, izvrstno zelenjavno jed. Najboljši je goriški širokolistnati z imenom solatnik.

V mesecih oktobru in novembru sadimo še česen.

Na jesen je jako koristno, če vso zemljo dobro prekopljemo, da jo nam nato še zima po svoje prerahlja. Za takšno delo nas prihodnje leto zemlja obilno odškoduje. Nikar pa naj nihče ne pričakuje, da mu bo slabo obdelana in nepognojena zemlja rodila kdove kakšen poseben sad. Vsak umni gospodar naj zatorej dobro pomni, da mu bo zemlja njegovo delavnost in zlasti njegov izdatek za gnoj gotovo desetoro povrnila. J. Terčič.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Visoki komisariat je za čas od 31. avgusta do objave novega cenika dovolil naslednje najvišje dopustne cene:

zelnate glave na drobno 2, zelnate glave na debelo 1.50, kisló zelje 4, ohrovi 2.50, repa 0.75, kislá repa 2, buče 1, bučke 3.50, kumare 2.50, kumarice za vlaganje, večje, ki jih gre na kg 30 kosov, 4.80, glavna solata 3.70, endivija 3, radič 3, mehka špinača 4- trda špinača 3, karfiola brez listov 5, rdeča pesa 3, rdeči korenček brez zelenja 3, peteršilj 4, zelena 4, šopek zelenjave za juho 0.25, rumena koleraba 1.50, kolerabica 2.50, črna redkev 1.50, redkica 3, čebula 2, šalota 4, česen 7, paradižniki 2.30, zelena paprika 5.30, osnaženi hren 4, krompir 2.25, namizna jabolka 4, jabolka za kuho 3, hruške I. vrste 5, hruške II. vrste 4, alive in češnje 4, bruske 6, liter presnih bezgovih jagod 3, kilogram suhega lipovega cvetja 18, liter listič 3, jajca 2 liri kos.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini.

Jeseni bo treba apniti zemljo

Lansko jesen in pozimi ni bilo dovolj apna, da bi bili poapnili zemljo vsi, ki so to nameravali, odnosno ki bi jim bilo treba to storiti. Zdaj, ko se po večini poslužujemo tako zvanih kislil umetnih gnojil, je apnenje še potrebnejše kakor kdaj prej. V »Oraču« lanskega decembra obravnava to vprašanje inž. Simonič in pravi med drugim: Zelo pereče vprašanje zdajšnjega časa je vprašanje gnojil. Razmere so se v tem pogledu dokaj spremenile. Kmetovalci so v zadnjem času spoznali, da je razen s hlevskim gnojem treba gnojiti tudi z umetnimi gnojili, če hočemo več pridelati, in so tudi spoznali, da se umetna gnojila, če jih pravilno uporabljamo, dobro izplačajo. Zal doslej ni bilo mogoče dobiti vsa gnojila v zaželeni množini.

Izmed dušičnih gnojil se lahko dobi za pomladno gnojenje amonijev sulfat, ki ga izdelujejo v Italiji v zadostni množini. Prej smo bili vajeni na apneni dušik, ki ga pa zdaj pri nas ni. Amonijev sulfat ali žveplenokislí amoniak, ki je amonijeva sol žveplene kisline in ima 18 do 20 odstotkov dušika, je za gnojenje našim kmetijskim rastlinam čisto enakovreden apnenemu dušiku, v nekaterih pogledih ga pa celo prekaša. Učinkuje hitreje kakor apneni dušik, ker nastaja iz njega v zemlji amoniak, ki se pretvarja v neposredno dušično hrano: soliter. Zlasti se obnese gnojenje z amonijevim sulfatom pri krompirju, ovsu in rži. Amonijev sulfat je kisló gnojilo. Če gnojimo krompirju, ovsu ali rži, nič ne škodi, ker tem rastlinam nekoliko kisline v zemlji ne škoduje. Pšenici, turščici, pesi ali fižolu pa smemo redno gnojiti z amonijevim sulfatom le tedaj, če zemljo tudi redno apnimo. Pominiti pa je, da apno in žveplenokislí amoniak ne smemo trositi obnem, ker izganja apno iz njega amoniak. Dobro je to gnojilo v zemljah, ki imajo mnogo apna, vedno zavleči ali plitvo podorati. Za gnojenje krompirju se je amonijev sulfat celo boljše izkazal kakor apneni dušik. Trosimo ga tik pred setvijo in ga plitvo zakrijemo z zemljo. Za 1 ha krompirja računamo 150 do 250 kg amonijevega sulfata poleg zadostne količine hlevskega gnoja, za žito pa 100 do 200 kg na 1 ha.

Kmetovalec mora že jeseni misliti na pomladno gnojenje in čim prej naročiti gnojila pri svoji zadrugi, da bodo gnojila pravočasno dobavljena.

To velja razen za amonijev sulfat tudi za superfosfat in zlasti za kalijevo sol, ki pride k nam iz Nemčije. Če hočemo imeti pomladi kalijevo sol pravočasno pri rokah, moramo že zdaj zbirati naročila, da jih morejo zadruga zruženja dosti zgodaj dostaviti in pravi naslov. Ako se pravočasno ne pripravimo, bomo pomladi ostali spet brez zadostnih množin gnojil.

Pri gnojenju obdelane zemlje in travnikov pa ne smemo pozabiti tudi na apno. To je zdaj tem nujnejše, ker nimamo več umetnih gnojil, ki imajo v sebi apno. Včasih smo gnojili z apnenim dušikom in s Tomasovo žilindro; prvo je dušično, drugo fosfatno gnojilo, obe pa vsebujeta okoli 50 odstotkov apna. Na ta način je bila zemlja obnem pognojena tudi z apnom. Za lahke in srednjetežke zemlje, ki niso izrazito kislé, je ta način gnojenja z apnom čisto zadostoval. Danes, ko teh gnojil nimamo, moramo tem bolj misliti na redno gnojenje z apnom, posebno detelji, lucerni in onim travnikom, ki nagibljejo k kislí reakciji. Razume se, da moramo razen tega vse težke, glinaste zemlje in pa kislé zemlje redno in izdatno apniti, da s tem stalno izboljšujemo njihove slabe lastnosti. Apno te zemlje rahlja in jim jemlje kislino, ki je večini naših kmetijskih rastlin zelo škodljiva. Samo če take zemlje redno apnimo, jih ohranimo rodovitne in sploh sposobne za obdelovanje. Ako poleg tega težke zemlje globoko obdelujemo, nam vsó skrb in delo vračajo z visokimi pridelki, kakršnih v lahkih peščenih zemljah nikoli ne dosežemo.

Najboljši čas za apnenje njiv in travnikov je jesen ali tudi zima. Na travnike ga trosimo vsaj en mesec prej, preden se zbude rastline k novi rasti. Apno trosimo na zorane njive (lahko tudi na sneg), in sicer na one, kamor bomo prihodnje leto posejali rastline, ki terjajo mnogo apna; to so zlasti detelja, lucerna, fižol, pesa, turščica, jara ječmen in jara pšenica. Ne smemo pa trositi apno, če bodo pomladi na dotični njivi krompir, jara rž ali oves. Ako sejemo pod oves deteljo ali lucerno, je boljše, da potrosim nekaj apna prihodnje jesen. Krompirju, rži in ovsu namreč bolj ugaja, če je zemlja malo kislá, nikakor pa ne sme biti alkalična (nasprotno od kislé). Kako pa spoznamo, da je zemlja kislá? Zanesljivo se da to ugotoviti, če jo damo preiskati kmetijski po-

skusni postaji, kjer tudi točno določijo stopnjo zakisanosti, približno pa vidim to na rastlinstvu. Zemlja, ki na njej rasejo kislé trave, ščavje in kislica, je gotovo kislá. Značilno za kisló zemljo je tudi, da se delajo na lužah, ki nastajajo ob deževju, na površini rdečevijolčaste slike. Travnik je tudi kislí, čeprav ni na njem kislilíh trav, ako trdovratno rase mah, ki ga kljub brananju ne moremo zatreti. Na tako njivo in na tak travnik sodi apno, ki bo zemlji, če ni močvirna, kmalu temeljito odpomoglo.

Za vse zdaj navedene primere je najboljšé žgano apno. Ako je zemlja močno kislá, ga potrebujemo za 1 ha 20 do 30 metrskih stotov, sicer pa 10 do 20. Če je žgano apno zmleto, ga lahko ob mirnem vremenu kar potresemo, če pa je v kosih, ga razvozimo v majhne kupčke, ki jih pokrijemo nekoliko z zemljo, da se apno ugasi in da razpade, nato pa ga raztrosimo. Trositi moramo kolikor mogoče enakomerno po vsej površini, da apnenje več zaleže.

Apnenje zemlje je skupno z globokim obdelovanjem najvažnejša izboljšava, ki rodi trajne uspehe. Zato moramo apno za težke in pa za kislé zemlje kar stalno uporabljati.

Kdor začne zgodaj živeti, tudi zgodaj umre

Ljudje v današnjih časih dosežajo povprečno višjo starost, kakor pa so jo v prejšnjih dobah. Toda ta povprečna starost se dviguje na poseben način. Danes je namreč dosti več starejših ljudi kakor jih je bilo nekoč, je pa razmerje precej manj takšnih, ki dosežejo izredno visoko starost. To je pojav, ki ga ne opažamo samo v Evropi, temveč tudi v Ameriki.

Nehote se pri tem vsiljuje vprašanje, kaj pospešuje dolgo življenje. V živalskem svetu je pojem dolgega življenja čisto drugačen. Drobna vinska mušica je že zelo stara, če živi dva meseca, kajti en dan njenega življenja ustreza približno enemu letu človekovega življenja. O sobni muhi pravijo, da živi komaj šestinsedemdeset dni.

Nekatera zelo majhna živa bitja, kakor na primer nekateri bacili, žive samo nekaj ur. V enem samem dnevu namreč večkrat razpadejo v dva dela. Vsaki izmed teh polovic zraste v nekaj urah manjkajoča polovica in tako prav za prav te živalce »večno žive«.

Takšne »neumrljivosti« ni nikjer drugod v vsem širnem živalskem svetu, vendar pa naletimo na druge zanimivosti. Takšen zanimiv primer nam nudijo čebelne državice. Čebelni troji žive le nekaj tednov, čisto enako grajene čebele-delavke osem do deset mesecev, matica, ki se od čebel-delavk bistveno prav nič ne razlikuje, pa celo šest do sedem let. Ze zato se prav nič ne razlikuje od delavk, ker v primeru potrebe čebel-delavka lahko napreduje v matico. Matica torej živi 168krat dalje časa kakor čebelni samec. Matica je neutrudljiv stroj, ki leže jajčeca, trot pa svoje kratke dni življenja preživi v brezdelju.

Čebele naj bi torej nudile dokaz, da delavnost daljša življenje. Toda kmalu so ugotovili, da je le gotova, urejena, dobro pretehtana delavnost življenjska podaljševalka. Mravlje-delavke lahko delajo do petnajst let, črvi, ki se zajedajo v les in kopljejo v njem svoje predore, pa žive celo do štirideset let.

Opazovali so 150 let stare školjke in polže, ki jim glede na umerjeno življenje in na urejeno delo skoro ni mogoče najti primere. So namreč neutrudljivi lovci na drobne živalce. Nekaj podobnega velja za želve, ki dosežejo starost sto let in še več. Sloni in kiti v tem oziru prednjačijo. Napačno pa bi bilo misliti, da žival živi toliko dalje časa, čim večja je, kajti tudi male papige in vrane lahko žive dolgo časa. Izkazalo se je kot bajka, da bi plazilci živeli dalje kakor druge živali. Kače žive kvečjemu trideset let, krokodili pa ne več ko petdeset.

Naredili so poskuse z dva tisoč različnimi živalmi, a vselej se je izkazalo isto, namreč: delovanje srca je tisto, kar izčrpa, obrablja živa bitja. Živali, ki jim je usojeno kratko življenje, imajo 72 srčnih utripov v minuti, tiste pa, ki žive dolgo časa, imajo srčnih utripov v minuti mnogo manj.

Razni raziskovalci so si edini v tem, da so čititelji, ki motijo odnosno krajšajo življenje, v močnem delovanju srca, v temperamentu in v načinu življenja. Ravnodušnost, mir, čeprav ne brezdelno življenje, skromnost, ki ne pozna vznemirjenja in večjih doživetij, prinašajo človeku visoko starost. Trpljenje, moreče skrbi, želja po vedno novih doživetjih pa življenje krajšajo. Kdor zgodaj začne živeti, tudi zgodaj konča. Kdor preveč doživi, bo kmalu prišel do meje.

NAJBOLJŠI ZDRAVNIK

A.: »Zakaj pravijo, da je čas najboljši zdravnik?«

B.: »Ker čas bolniku nič ne računa.«

ŽENA

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

PRVO POGlavJE

Ela je ležala na svoji siromašni postelji v podstrešni sobici gostilne »Pri zlatem runu«. Upala je, da bo otrok fantiček, ali da se bo rodil mrtev. Žig nezakonskega rojstva prinaša fantu pozneje manj težav kakor dekletu. Ela je vedela to iz lastne izkušnje. Preddobro je čutila na sebi sramotni žig svoje matere.

Ko se je zvijala v porodnih bolečinah, ji je prišlo na misel, kako čudno je to, da se je zdaj zares zgodilo tisto, kar so zmerom vsi pričakovali od nje: spečala se je bila z nekim moškim in je morala zdaj prenašati posledice, prav kakor njena mati.

Elina želja se ni izpolnila. Otrok, ki je prišel na svet s pomočjo neke stare babure, ni bil fantiček, ne mrtev, bilo je silno živahno dekletce, ki je tako glasno kričalo, da so Elini sosedje na podstrešju tolkli s pestmi ob stene svojih sob in godrnjavo vpili: »Zavij pankrtu vrat, če ga ne znaš pomiriti!«

Ela je hitro potegnila tenko odejo čez glavo, da je zadušila otrokovo kričanje, in je šepetala v naguban obrazek ljubke besede, kakršnih ni še nikdar v življenju izgovarjala. Upirala se je želji, da bi zadavila to ljubko bitje, čeprav si je morala priznati, da bi bilo morda to za obe najbolje. V svoje največje začudenje je opazila, kako se v njej poraja neka nova, nepoznana nežnost, ki jo je silila, da je razmišljala o rečeh, ki ji niso bile prej nikdar prišle na misel: za njenim nagubanim čelom so se porajali načrti, ki niso imeli nobenega začetka, le konec — in ta konec je bil svetel in lep. Sanjarila je o tem, kako bo pripravila svoji hčerki, ki ji je izbrala ime Hestera, udobno in varno življenje.

Štiri dni je trajalo to nedoločno sanjarjenje o lepi bodočnosti, nato pa je morala Ela znova na zemljo, to se pravi: nazaj v gostilniška tla, katerih pometanje in snaženje ji je bila glavna življenjska skrb. Gostilna »Pri zlatem runu« s svojimi številnimi tujskimi sobami je stala ob cesti, ki je držala iz Londona proti Norwichu, prav na mestu, kjer se začenja od Norfolk odklon proti obali, tako da se pred njo srečujejo tri živahne prometne žele. Po vrhu pa je bil Job Wainwright, lastnik gostilne, premožen mož. Že mitnina, ki jo je imel v zakupu, mu je sama prinašala lep denar; to pa je bil le majhen del njegovih dohodkov. Slehorno jutro so se ustavljali na gostilniškem dvorišču zasopli in potni tovorni konji. Dovažali so obilne tovore morskih rib, ki jih je tu prevzemal poštni voz in jih razvažal iz mesta v mesto. Mimo gostilne so šli transporti usnja iz Norwicha, volnenega blaga iz Lawenhama, perutnine iz Norfolk. Toda »Pri zlatem runu« se niso ustavljali le vozniki in hlapci, marveč tudi potujoči pomočniki, potniki, ki so potovali v poštnih kočijah in ugledni ljudje, ki so v lastnih vozovih potovali po deželi, so se radi za kakšno uro ustavili »Pri zlatem runu«.

Job Wainwright je bil izredno priljubljen pri svojih gostih. Kdor je le enkrat v življenju prestopil prag gostilne »Pri zlatem runu«, vsakomur se je zdel ta počasni, ljubeznivi, zmerom uslužni možak pravi zgled krčmarja. Spričo njegovega toplega, prisrčnega sprejema so ljudje pozabljali naporno in nevarno vožnjo: veselili so se, da so sedeli »Pri zlatem runu« v družbi s prijetnim, mirnim, zmerom veselim družabnikom... Trgovci pa, ki so živeli od njegove plače, so poznali vse drugačnega Wainwrighta: skopega, srovega in gospodovalnega. Nihče izmed tistih, ki so ga videli, kako se uslužno, skoro ponižno klanja in smejlja pred kočijo, nihče izmed tistih, ki so slišali njegovo veselo in lahkotno kramlja-

nje z gosti, ne bi mogel verjeti, da lahko zveni ta glas ostro, strogo in ukazujoče in da lahko nažene ljudem strah v kosti.

Najbolje je vedela to Ela Roonova. In še mnogi drugi.

Njegova lakomnost ni poznala meja.

In vendar je bil Wainwright neprimerno boljši od mnogih svojih stanovskih tovarišev, ki so imeli skrivne zveze s potepuhi, ki so ogražali glavne ceste. Nobeno Wainwrightovo dejanje se ni kosilo z zakonom. To, da je do krvi izžemal svoje nameščence in da je rad podstavil nogo vsakomur, kdor je imel opravka z njim, pač niso bila kazniva dejanja. In tako je bil torej Wainwright, kakor se pravi, pošten mož.

Od jutra do večera je bil na nogah, zmerom ukazujoč, pa tudi zmerom pripravljen zgrabiti za delo, če je bilo treba. Za vse je skrbel, bil povsod za svojimi uslužbenci, pazil je na vsako krettno roko in neutrudno priganjal k delu. Le v kuhinji je imela prvo besedo debela, jezikava, a v bistvu dobrodušna gospa Bridgesova. Nihče ni vedel, ali je bil kdaj oženjen. Pač pa so ljudje videli, da so se »Pri zlatem runu« pogosto ájavljale gospe, ki niso bile ne gostje, ne nameščence, marveč so bile tu le zato, da so kratkočasile gospodarja. Poslednja izmed teh »dam«, ki je najbrže pričakovala od »Zlatega runa« več, kakor pa je v resnici dobila, je kratkomalo pobegnila z nekim voznikom. Poslej se je večkrat zgodilo, da kuhinjska dekla Marta ponoči ni prišla v svojo sobo na podstrešju. Naslednjega dne pa je Marta vihala nos, se izogibala težkega dela, a je pri tem naletela na gospo Bridgesovo. »Tvoja reč je, kaj počneš ponoči,« je vpila Bridgesova na njo. »Čez dan pa si tu zato, da lupiš krompir!« In ljubici gospoda Wainwrighta ni preostalo drugo, kakor da se je lotila dela, pa naj se ji je zdelo to delo še tako izpod časti.

Ko je Ela četrtega dne po porodu znova pometala tla in pomivala hodnik pred stopniščem, jo je obšla zavest, da v tej hiši ona, njene želje in njeni upi ne pomenijo več kakor prah, ki se je nabiral povsod naokrog in ga ni bilo mogoče odpraviti, ki pa se vendarle nihče ni zmenil zanj.

Jesensko jutro je bilo precej hladno, z Elinega čela pa je lil znoj v gostih curkih. Bila je še vsa slabotna in utrujena, pred očmi se ji je vse majalo, ona pa je neutrudno drgnila s krastačo po tleh in pomivala. Povsod so ležali prah, gnoj, slama in vsa tista nesnaga, ki jo ljudje prenašajo na svojih podplatih. Očitno se v vseh teh štirih dnevih nihče ni niti enkrat spomnil, da bi vzel metlo v roke.

Naenkrat je zagledala dvojce velikih nog, kako sta v svojih belih nogavicah šli mimo. Ela se je boječe vzravnala. Nogavice so se gale do hlač dokolenk, narejenih iz domačega blaga. Nad njimi pa je bil telovnik, ki ga je Ela dobro poznala. Bil je Wainwrightov telovnik. Srce ji je prestrašeno utripalo. Hvalila je Boga, da se je pri delu ogrela, tako vsaj ne bo opazil, kako je bila še vsa bleda in bolna. Trudno se je vzdignila in si obrišala hrapave, otekle roke v modrt katunasti predpasnik.

Krčmar jo je srdito pogledal. »Tak si vendarle že spet pri delu?«

»Samo štiri dni sem izostala,« je odvrnila medlo.

»Dovolj dolgo,« je zagodrnjal. »Kje pa imaš otroka?«

»Zgoraj... v sobici...« je izjecljala Ela.

»Tako? V sobici?« je nadaljeval. »Pa menda ne misliš, da so moje sobe zato tu, da se boste šopirili po njih? Ne maram tega otročaja! Odesi ga materi Fennovi.«

1

»Toda, toda... Saj veste, gospod... Mati Fennova... vsi otroci ji pomrjejo...«

»Kaj misliš, da ji otroke dajejo zaradi česa drugega?«

»Jaz... jaz pa mojo malo potrebujem...« je tiho odvrnila Ela.

V strašnem napadu slabosti je vse zaplesalo okrog nje. Dotipala se je do zidu in slišala svoj glas, ki je še vedno govoril: »Otrok ne bo nikomur v nadlego, gospod... Nihče ne bo vedel, da je tu.«

»Da, da... že poznamo to. Vse ženske pravi tako, potem pa desetkrat na dan tečejo po stopnicah... Zdaj je treba otroku tega, zdaj onega. Misliš morda, da bom dovolil, da mi bosta smrad in kričanje odganjala goste?«

Ela se je sključila. Bilo ji je, kakor da jo je kdo udaril s pestjo po srcu. Kaj je rekel? Ali je res imenoval smrad ta nežni, ginljivi vonj, ki je obdajal to drobceno bitje? In kričanje? Ti kratki, slabotni glasovi, te tihe tožbe, ki izzvenijo v pritajeno momljanje — to pač ni kričanje!

Začutila je nepremagljivo željo, da bi stekla po stopnicah, vzela Hestero v naročje in zbežala z njo kamor koli, kjer ne bi bilo nobenega dela, kjer bi bila svobodna in bi lahko ves svoj čas posvečala otroku. Ostremu Wainwrightovemu očesu ni ušlo, da se je hotela nasloniti na zid, in to ga je zabavalo. Zahotelo se mu je, da bi ji dal čutiti svojo moč. Toda Ela je bila ponižna in je znova začela moledovati: »Ne bom tekala desetkrat na dan po stopnicah. Nahrnila bi otroka zjutraj, preden bi prišla dol, in zvečer, ko bi se vrnila z dela, in še enkrat... med opoldanskim odmorom. Prosim vas, gospod, pustite mi jo. Nikdar vam tega ne pozabim. Vse življenje vam bom hvaležna.«

Prezirljivo je zmignil z rameni. »Ali nimam že dovolj te tvoje hvaležnosti?«

V mračni hodnik je naglo padla luč. Na zgornjem koncu so se odprla neka vrata.

»Halo, Wainwright!« je zaklical moški glas. »A tu ste! Poštni voz bo vsak trenutek odpeljal... Hotel sem vam le reči zbogom.« Gost je prišel bliže in je smeje se dodal: »Prav imajo ljudje... res se za vse brigate, celo čiščenje nadzorujete!«

Neusmiljeni trinog, ki je še pravkar govoril z Elo, se je v trenutku izpremenil. Namesto njega je stal tu dobrodušni patron, ki je z očetovskim očesom gledal nanjo. »Nekaj nasvetov moram dati tej mali, gospod Coldham...« je zamrmral, »a sem vam že na uslugo.« Pomignil je Eli, naj premakne škaf z vodo, ki mu je stal na poti, njo pa je zgrabil tak obup nad gospodarjevo trdosrčnostjo, da so jo oslepile solze in ni opazila njegovega namiga. Debele solze so ji tekale po licih.

Mladi gospod Coldham jo je sočutno nogledal. »Kaj pa je?« je toplo vprašal.

»Moj otrok...« je izdala Ela in še zmerom ihtela. Spričo tujčeve dobrote je še trpekeje začutila svojo zapuščenost.

»Bolan? Ali mrtev?« je vprašal gost. Videti je bilo, kako mučen mu je bil ves ta prizor. Zdaj mu je postalo žal, da se je dotaknil reči, o kateri bi bilo boljše, če se ne bi bil vmešal vanjo.

Zdaj je moral tudi Wainwright nekaj reči. »Dekle se je izpozabilo...« je dejal hladno. »...in tako imamo otroka, pa nobenega očeta. Pravkar sva ugibala, kaj naj napravimo z ubogo majhno stvarco.«

»No, vidite, da ni nobenega vzroka za solze — zdaj, ko je vsa reč že za vami. Otroku bo tu gotovo dobro... Mar ne, gospod Wainwright? Saj »Pri zlatem runu« vendar velja geslo »Dobro došli, mili gosti!« Nikar več ne joči, deklica. Na, vzemi! Privlekel je iz žepa kovancec in ji ga stisnil v roko. »Kvoti črvičku kakšno lepo oblecko. Ko pridem drugič, mi ga boš pokazala... In da se mi boste takrat obe smejali! Razumeš? Zdaj pa res moram iti, sicer mi postiljon odide in me pusti tu.«

Wainwright je stopil čez prag in spremil gosta.

(Dalje)

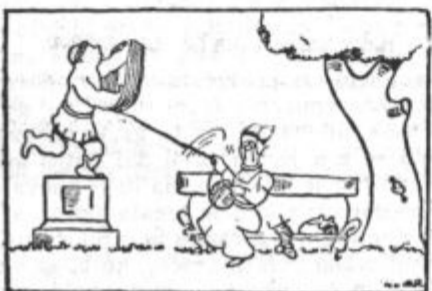

NEKAJ ZA MLADINO

Meta ni neumna

Tinček teti Meti je ušel na potep je iti si želel. Kje pomoč bo teta zdaj dobila, da si pavolo bo v klopčič zvila! Več ne more plesti nogavice, jeza Meti črte riše v lice.

Zdajci se obraz ji razjasni: kip rokè nasproti ji moli. Koj mu štrno na rokè je dela, klopčič si navijati začela. Meta pameti prekratke ni, v sili si takoj pomoč dobi.

Ne bo več beračil

Paša Husein Malek, gospodar neke pokrajine v Arabiji, je nameraval poslati na perzijski dvor svojega poslanika. Priporočili so mu znamenitega pridigarja Vevlama Aršada.

Paša Husein Malek ga je dal poklicati k sebi. Ko je pridigar prišel, mu je rekel: »Ti pojdeš za mojega poslanika na perzijski

dvor. Ker si pa, kakor mi pravijo, zelo podvržen beračenju, mi moraš priseči, da boš to navado opustil vse dotlej, dokler boš na perzijskem dvoru. Pridigar je prisegel. Dobil je obilno potnino in odpotoval na perzijski dvor.

Perzijski šah, ki je že slišal o odlični pridigarjski nadarjenosti tega poslanika, je Aršada prosil, da bi prihodnji petek pridigoval.

Vevlam Aršad, poslanik in pridigar, je obljubil. Napočil je petek. Po običajni molitvi je stopil poslanik na prižnico in začel pridigovati. Pridigoval je s takšno vneto in s takšnim ognjem, da so bili poslušalci kar ganjeni.

Ko je pridigar videl, kako globoko je njegova pridiga segla v srce, se je še enkrat obrnil k svojim vnetim poslušalcem in rekel:

»Bratje! Preden se poslovim od vas, vam moram še nekaj zaupati. Preden sem prišel k vam kot poslanik svojega gospodarja, sem imel navado, da sem beračil. Celo s prižnice sem beračil. Toda paša, moj gospodar, je zahteval od mene prisego, da bom, dokler bom tukaj, beračenje opustil. In tako, ljubljeni bratje, sem prisegel, da ne bom beračil, in se bom svoje prisega tudi držal. Ali vprašam vas, dragi bratje, ste mar tudi vi prisegli, da mi ne boste ničesar darovali?«

Po teh dobro postavljenih besedah je izginilo pobožno razpoloženje poslušalcev. Začeli so se smejeti in zadovoljni glasno zbirati darove za spretnega pridigarja, ki je znal svojo prisego tako dobro zagovarjati in izkoristiti.

Iz Steinerjeve zbirke »Kako se smeje Vzhoda«.

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
		11		12			
		13					
14	15					16	
17		18	19		20	21	
22							

Vodoravno: 1. Mesto v Ljubljanski pokrajini. 9. Števnik. 10. Nastopi pred nočjo. 11. Pripadnik slovanskega naroda, kakor se sam imenuje. 13. Slovaško gorovje.

14. Dva enaka trda soglasnika. 16. Oblika nekega pomožnega glagola v zdajšnjosti. 17. Brez nje življenje ni mogoče. 20. Krajše ime med otroci priljubljenega svetnika (narobe). 22. Turška pokrajina.

Navpično: 1. Reka, ki teče skozi Mostar. 2. Predlog. 3. Novica z drugo besedo. 4. Najpomembnejša reka srednje Italije (narobe). 5. Knez, samostojen plemenski poglavar v Arabiji in Sev. Afriki. 6. Ljubka žival. 7. Kazalni zaimek. 8. Italijansko narodno glasbilo. 12. Prva in zadnja črka pokrajine na meji Srbije in Rumunije. 15. Glas s tujo besedo. 16. Blesk z drugo besedo. 18. Pritrdilnica. 19. Kazalni zaimek (narobe). 20. Pijača starih Slovanov. 21. Oziralni zaimek.

Dopolnjevalka

- .. men = moško ime v domači rabi
- .. ron = plemič
- .. rec = brezumnež
- .. rač = vodja vozila
- .. rta = žensko ime
- .. tor = začasno bivaš v njem
- .. lka = starejši ples
- .. len = godna žival

Novodobljene črke preberi po vrsti od besede do besede, pa boš dobil star slovenski pregovor.

Rebus

"20" "8" "3 5" "6" "4" "5" "2" "3"

Rešitve ugank iz št. 35. Križanka: vodoravno: 1. turščica, 7. gost, 8. gora, 10. ort, 11. tat, 12. spak, 14. žaba, 15. pe, 16. INRI, 19. im (mi), 20. Odesa+odeja, 23. dom, 24. gg., 25. san; navpično: 1. torpedo, 2. usta, 3. rt, 4. lg, 5. cota, 6. Arabija, 7. gospod, 9. ataman, 13. kis, 14. žid, 17. nag, 18. rog, 21. em, 22. es. — Dopolnjevalka: padar, lonec, pasma, mreha, Elija, skuta, stric, petek, rabin; pregovor se glasi: Danes meni, jutri tebi.

POGOVOR O RIBAH

Oče: »Sinko, ali veš, zakaj so ribe neme?« Sinko: »To pa res ni težavno uganiti, očka. Kar poskusi ti govoriti pod vodo.«

ZVISOVANJE PLAČE

Srakopernik mora ves svoj denar izročiti ženi. Potem mu da ona vsak dan nekaj lir za cigarete. Včeraj so Srakoperniku zvišali plačo. Srakopernik sedi in premišlja: »Če rečem svoji ženi, da mi še niso zvišali plače, mi bo rekla, da sem tepec. Če bi ji rekel, da so mi jo zvišali, bi bil pa res tepec.«

Po Steubnu:

20

RDEČI VIHAR

Povest iz prve Indijanske vojne za Ohajo

Naenkrat pa zagrmijo strelji sem od reke Ohaja. Cela salva tresči kakor grom. V travi se čuje ječanje, vzkliki boleline. Čudaška zakrznkana postava se dvigne s tal jase, na glavi ima grozno medvedjo glavo, truplo pa prekriva medvedje krzno. Toda to ni medved, ta čudni nestvor je okrašen s trakovi, s perjem in cumjami; ni dvoma: čarovnik!

Strelji z leve zmedejo Indijance, najbolj pa čarovnika, ki se je nenadno pokazal sovražnikom... Ali je neranljiv?... Takoj se bo pokazalo... Če umre, pride zlo nad njegov rod Šavanov, tako je nedavno sam prerokoval... Zdaj bi rad podžgal svoje k napadu. Toda Šavani brezumaro strmijo vanj in čakajo... Ali bo neranljiv?

Kornstalk je sovražnik vsakega praznoverja, toda zdaj je zgrožen, ko vidi, kaj počenja čarovnjak. Pri vseh svojih letih se požene Kornstalk v dolgih skokih proti njemu, da bi ga prisilil k tlom...

Prepozno. Dane Bun navzlic strašnemu stanju v taborišču ni izgubil prisebnosti. Zdaj je vzel usodo bitke v svojo pest. Z močno četo je bil zapustil fronto in obšel Indijance. Dane Bun vidi indijanskega čarovnika. Dane Bun ve, kakšen je čarovnikov pomen. Dane Bun naperi puško, mirno meri in sproži... Strel... Indijanski čarovnik zarjuje, zatuli, omahne, obleži.

Indijanci zavreščiijo, sem od reke Ohaja prihajajo strelji, dobro pomejani strelji. Rdeči bojevnik padajo, na levo stran se ne morejo nikakor skriti. Čarovnikova smrt jih je prevzela z grozo. Nesreča hoče, da poveljuje na levem krilu

Modri jopič, ki je lahkomišeln, vročekrven in praznoveren. Zdajci je ves zmeden. Sam se požene v brezupen beg, njegovi bojevnik pa še bolj brezglavo za njim. Puške bojevnikov Daneta Buna lahko kosijo po mili volji. Tudi središče indijanske fronte že popušča. Beli general takoj spozna položaj. Zapove svojim četam, naj izpadejo iz taborišča. Toda povelje je skoro odveč, kajti vsi beli bojevnik so že sami spoznali, kam se je nagnila usoda bitke. Zdaj ali nikoli. Ze dirjajo iz taborišča.

Indijanci bežijo. Tekumze, Katahekasa in Logan besnijo. Kornstalk je s svojim bojnim batom pobil dva Indijanca. Nič ne pomaga...

Indijanci se umikajo, se umikajo, se umikajo. Krogle strelav Danijela Buna neusmiljeno lščejo svoje žrtve. To so sami izbrani ostrostrelci, vsak strel je dobro pomejjen, vsaka krogla je smrtna. Dane Bun je s svojimi daleč v zaledju rdečih.

Kornstalk pridirja k Tekumzeju. Ta potegne s seboj Klis Kalvo in še nekatere druge. Logan, Katahekasa in še drugi bežijo. Ali res beže? Dirjajo čez jaso, za njimi hrumi in ponehava bitka. Naenkrat pa se indijanski vodje obrnejo, pošljejo prve begune, jih nahrujejo in jim zagrozijo. Kornstalkov levji glas grmi. Ze ima znova vsak vodja po dvajset, trideset bojevnikov zbranih okoli sebe. Bojni klic odjekne. Indijanci spet prodirajo, vse begune potegnjejo s seboj. Bitka se začne v tretje, v četrto.

Suho odmevajo strelji, spet zvižgajo pišce skozi zrak. Marsikateri beli graničar, ki je že zmago-vito hitel za Indijanci, se zgrudi in zdihne. Kdor ga je pogodil, ga takoj skalpira.

Ze se je približal mrak. Oktober je, prvi oktober leta 1774. Polagoma poneha streljanje in tudi ni več čuti izpodbudnega vzklikanja: Vu-vup, vu-vup! Kaj je prav za prav bilo ta dan pridobljeno? Kar so Indijanci čez dan pridobili, so v polovici ure spet napravili. Groza jim še spreletava mozeg. Čarovnik je padel. Indijanski bog je srdit. Storil bo, da se ne prikaže mesec.

Kornstalk preži na nekem štoru. Odejo si je vrigel čez glavo. Kornstalk pozna svoje ljudi... Vse je zapravljeno.

Beli so se umaknili v taborišče. Straže plašno strmijo v noč, ker so prepričane, da se bo zdaj zdaj začelo grozotno vzklikanje: Vu-vup, vu-vup... Vsi so prepričani, da se pride do odločilne bitke, do poslednje bitke. General Levis premišlja v svojem štoru, ali ne bi bilo boljše, da se umakne s svojo vojsko. Vodja Šavanov pa se medtem bori z babjevernostjo svojih bojevnikov in izgubi bitko. Stalno prihajajo k njemu odposlanci posameznih čet in plemen, ki zahtevajo odhod. Kornstalk ve, da je treba le še enkrat naskočiti sovražnika in ga pregaziti. Seveda pa za tak odločilni napad potrebuje brezobzirno pogumnih, smrt prezirajočih junakov. Zal, takih nimajo več. Odkar je padel čarovnik, so njegovi vojščaki kakor trepetajoči otroci. Modri jopič najbolj sili k umiku. Logan se drži prezirljivo ob strani. Sam Katahekasa je neodločen.

Črna kača in Tekumze sta besna. »Psi« hočejo sami k napadu, da jim Tekumze le migne s prstom. Kornstalk jih mora zadržati s strogimi povelji. Da, Kornstalk se vda. Povsod vidijo Indijanci krvave sledove v sebi, prepričani so, da čujejo šepetanje duhov v lahnem nočnem vetru. Krvoločni vojščaki, ki bi jim drugod zaman iskali enakih, trepečejo zdaj v nepojmljivi bojazni. Vsi so prepričani, da so v oblasti krvavih duhov. Takoj bi pobegnili k čolnom, če se ne bi ball največje sramote. Da bi zdaj napadli? Za nobeno ceno. Kornstalk torej popusti, ker vidi, da mora odnehati. Spet drstijo čolni neslišno čez reko. Indijanska četa se umika v temni noči proti drugemu bregu. Toda na drugem bregu ne izstopijo, marveč veslajo navzdol po reki, proti gozdovom svojih rodnih tal. Vse ranjence in večino mrtvecev vzamejo s seboj. Tih drstijo čolni navzdol po reki. Vso noč vesla indijanska »mornarica«. Šele globoko spodaj, ko so že popolnoma na samem, se glasijo v noč mrtvaški spevi.

Ženski vestnik

Nasušimo si sadja in povrtnine

V našem listu smo objavili že vrsto nasvetov za sušenje sadja in povrtnine. Nasušiti si lahko prav vse povrtnine, od sadja pa le ringloji in navadne slive niso primerni za sušenje, medtem ko so češnje prav odlične za sušenje. O sušenju piše tudi inž. Neřina Albin v »Zadrugarju«, glasilo Nabavljalne zadruge železničarjev, in pravi med drugim:

»Naše gospodinjice že zdaj redno suše za zimo razna dišavna zelišča, kakor majaron, koper, kaduljo (zajbelj) in pa zdravilne rastline. Prav malo jih pa suši tudi fiřol v stročju, grah, ohrovt, kartiole, kolerabe, petršilj, zeleno in korenček.

Za sušenje zelenjave veljajo vobče ista načela kakor za sušenje sadja, samo da se zelenjava rajši suši. Lese v štedilnikovi pečici so kaj pripravne, ker lahko sušimo kar med kuho, ne da bi bilo za to potrebno posebej kuriti.

Predvsem moramo pomniti, da moramo za sušenje namenjeno zelenjavo najprej snažno oprati in potem jo pripravimo navadno tako kakor za takojšnjo svežo uporabo. Preden zelenjavo damo v sušenje, jo moramo pariti. Tako pripravljena je okusnejša in redilnejša, ker se v njej strdi beljakovina. Ako bi sušili sirovo, neparjeno zelenjavo, bi dobili posušeno zelenjavo z rezkim, neprijetnim okusom in vonjem kakor po senu ali slami. Če katera gospodinja ne more zelenjavo pariti, naj jo pred sušenjem vsaj popari z vrelim kropom. Nikakor pa ni priporočljivo zelenjavo kuhati pred-sušenjem, ker s tem izločimo iz nje važne rudninske in druge tvarine, ki dajo poleg okusa tudi redilnost.

Zelenjavo očistimo in otrebimo, zrežemo na ploščice, rezance ali kose in parimo. Če nimamo vložka za lonec, vzamemo dovolj veliko čisto krpo, ki jo privežemo čez lonec, vendar ne sme segati do vode v loncu, ki naj bo tri prste visoko. Na to krpo damo pripravljeno zelenjavo, pokrijemo in pustimo, da se tako nad vrelo vodo pari pet do deset minut. Preprostejše je zelenjavo pariti s kropom.

Grah zluščimo, parimo pet minut in sušimo. Kolerabice olupimo, na ploščice narezane parimo osem minut in sušimo. Stročji fiřol otrebimo, zrežemo po dolgem, da se laže suši v pečici, parimo 10 minut in sušimo. Paradižnike narežemo na ploščice, razvrstimo po lesi in denemo v pečico. Paradižnikov ne parimo!

Pač pa parimo zelje in ohrovt 10 minut z vrelim kropom zaradi njune grenkobe. Odcejena rahlo potresemo po lesi in sušimo v pečici.

Zelenjava se mora posušiti tako, da je trda in krhka, ker potem na zraku odneha. Posušeno zelenjad spravimo v vrečice, obesimo za nekaj dni na sonce, potem pa shranimo na suhem prostoru. Suhe zelenjadi potrebujemo za osebo približno dva dekagrama. Na večer pred uporabo namočimo suho zelenjad v malo vode; vode, v kateri se je namakala, pa ne odlijemo. Uporabljamo tako namočeno zelenjavo kot svežo zelenjavo.

V marsikaterem gospodinjstvu ni primerne shrambe ali hladne kleti, ki bi bila priporočljiva za shranjevanje čebule. Na tistem kraju pa postane čebula kmalu mehka in začne klti. Da se gospodinja izogne tem izgubam, je priporočati, da si nasuši v poletni dobi dovolj čebule, ki jo nareže na ploščice in posuši po prej opisanem načinu pri 65 do 70 stopinj Celzija.

V dopolnitev pregleda o uporabnosti sušenja za shranjevanje živil je navesti še najnovejše poskuse, ko skušajo s sušenjem odpraviti izgube pri shranjevanju krompirja. Umit in olupljen krompir se zreže na pol centimetra debele palčke ali ploščice in suši šest ur v sušilnici pri 95 do 98 stopinj Celzija. Pri tem se zmanjša teža za približno 90 odstotkov. Prednost tega shranjevanja je predvsem v tem, da ne preti nobena nevarnost, da bi krompir v kleti zmrznil ali segnil, poleg tega pa so odstranjene tudi izgube na redilnosti, ki jih utrpí krompir, ko začne v toplešem času klti. Ti poskusi so šele v začetku in je danes na ta način shranjen krompir še zelo drag. Ima pa še to prednost, da se ohrani dve leti, kar je posebno važno v času pomanjkanja živil.

Sadje vseh vrst lahko vlagaja brez sladkorja

Vlaganje sadja brez sladkorja je priporočljivo zlasti v teh časih, ko moramo štediti s sladkorjem. Sadje osladimo šele pozneje, ko ga rabimo. Za vlaganje pridejo v poštev vse vrste jagod in sadja. Sadje mora biti sveže, trdno, suho in zrelo.

Če vlagamo kako vrsto jagod, jih moramo dobro prebrati, sadje pa moramo pred vlaganjem otrepi s čisto belo krpo. Vse vrste jagod napolnimo v steklenice z ozkimi vratovi, ki smo jih prej dobro prekadile z žveplom in obrisale do suhega. Večje sadje prav tako polagamo v prežveplane steklenice s širokimi vratovi. Steklenice postavimo na večkrat pregrnjeno mehko krpo in jih dobro potresemo, da se sadje lesneje stiene. Nato zamašimo steklenice s prekuhanimi, kolikor mogoče novimi zamaški, ki jih še privežemo z vrvicami. Tako pripravljene steklenice postavimo v velike lonce na plasti lesne slame in jih tako naložimo, da stoji kolikor mogoče čvrsto. Nato napolnimo lonce od strani z mrzlo vodo, in sicer do dvetretjinske višine steklenic. Lonce pokrijemo s pokrovkami, če pa mole vratovi steklenic iz loncev, jih zagrnemo z večkrat preganjenimi mokrimj cunjami. Vodo zelo počasi segrevamo. Ko pa naposled zavre, jo pustimo rahlo vreti naprej,

dokler se vsebina v steklenicah ne skrči za eno četrtino. Vodo, ki je izhlapeča med kuhanjem, nadomestimo z drugo vrelo vodo. Ko je sadje kuhano, odlevimo lonce z ognja in ga pustimo ohladiti. Sadje hranimo v hladnem suhem prostoru.

Storiti moramo vse to natančno, da se sadje potem v steklenicah ne pokvari.

Za kuhinjo

Stročji fiřol z riřem in paradižniki. Razbeli nekoliko masti in deneš v razbeljeno mast štiri do šest olupljenih in zrezanih paradižnikov. Ko se nekoliko prepraži, dodaš na kořke zrezan stročji fiřol, in ko je ta že skoro mehak, pridaš toliko pesti riřa, kolikor bo oseb pri jedi, zalij z malo količino vode, da se jed ne prismođi. Naposled primešaj drobno sesekljane zelenega petršilja in nekaj strokov sesekljane česna. Kuhaj, da je riř mehak. Jed pripravljaj na prehudem ognju.

Krompirjeva juha z riřem. Tri srednjevelike krompirje zreži na kořke in skuhaj v slani vodi. Kuhani krompir odcedi iz stlači. Posebej skuhaj kakšne tri pesti riřa. Ko riř dobre četrt ure vre, mu primešaj pretlačen krompir in ga zalij s krompirjevo. Med kuhanjem te mešanice dodaj juhi redko prežganje, pripravljeno iz majhne količine masti in sesekljane petršilja. Po primešanju krompirja k riřu naj v celoti vre jed še kakšne četrt ure. Če jed zgostiš s tem, da uporabiš več riřa in krompirja, lahko daš kot samostojno jed na mizo.

Shranjevanje za zimo

Brusnice lahko vkuhaš brez sladkorja. Brusnice preberi in operi, nato pa jih kuhaj pet minut v lastnem soku. Še vroče deneš v očiščene, prežveplane kozarce, ki jih zamašiš in temeljito prevežeš. Pozimi potem jemlješ brusnice iz jih sproti sladkosti. Porabiti jih moraš pozimi.

Bezgovih jagod ne puščajte na drevju. Bezgove jagode imajo obilo vitaminov. Ze samo zaradi tega ne bi smel ostati neizkoriščen noben bezgov grm. Pripraviti se dajo iz bezgovih jagod okusni sok in marmelada. Bezgov sok, napravljen kot malinovec, je dober za pijačo, zlasti za krepčilo bolnikov, pa tudi za juhe in omake. Jagode je treba dobro oprati, odstraniti peclje, nato ga naj voda le malo pokriva in se jagode skuhaajo. Potem pustiš, da se snov ocedi skozi krpo. Na liter soka je potrebno 200 g sladkorja. Še vroči sok, ki mu odstraniš peno, spraviš v steklenice, ki jih takoj zamašiš. Za hladetino potrebuješ 600 g sladkorja na liter soka. Tudi presne bezgove jagode so zelo zdrave. Bezgova juha s cmoki je enako marsikomu všeč. V ta namen je treba skuhati pol kilograma bezga na liter vode, kar pregrnete skozi sito in zgostiš s krompirjevo moko. Zraven spadajo cmoki iz zdroba. Marsikje bezgove jagode sušijo v zdravilne svrhe.

Drugo jutro stoji beli general presenečen pred globoko tišino gozda. Čaka, čaka... Še vedno je preverjen, da bo zadonel bojni klic. Prisluhne, kje se bodo oglasile tihe stopinje vohunov, kje se bo oglasil šelest suhih vejic... In čaka zaman. Šele proti poldnevu, ko so se počasi dvignile in razpršile jesenske meglice, razpošlje patrolje na vse strani. Patrolje se dolgo ne vrnejo. Ali so Indijanci pripravili novo zasedo?

Ne. Resnica postane očitna, patrolje se vračajo z veselim sporočilom: Indijancev ni več na bojišču, ponoči so odrinili s čolna po reki.

Tretjina vojske generala Levisa je mrtva ali ranjena. Vsega skupaj je imel petnajststo mož. Mrtvi so skoraj vsi oficirji. Sploh pa je večina moštva vsaj nekoliko poškodovana. Kakorkoli, general Levis je zmagal in bo v zgodovini veljal zmerom za zmagovalca ob veliki reki Kanavhi, medtem ko je bil prvi zmagovalac Dane Bun, ki je ustrelil čarovnika in je zamajal Indijance, uboge sinove prirode, v njihovi praznovnosti. Izgube Indijancev niso bile tako hude kakor pri belih, padla je komaj polovica toliko mož.

To je torej bila gozdna bitka ob veliki Kanavhi. Kraj se danes imenuje po angleško »Point Pleasant« — ljubki kraj. In ta naziv si zavoljo svoje prirodne lepote resnično zasluži.

Logan in zlati lasje

Ko so Savani po prekinitvi bitke ob veliki Kanavhi porinili svoje čolne v Ohajo, je Logan molče in mračno gledal vse to, ne da bi bil mignil s prstom. In stal je negibno v senci globoko k vodi nagnjene vrbe, ko je poslednji čoln zdrsel po reki in ko je vsa indijanska mornarica hitela navzdol po prostrani vodni gladini. Poslednji zapoznelci so izginili v noč.

Logan je ostal sam, niso ga pogrešali. Vsi so vzele svoje ranjence in mrliče s seboj v čolne. Vsakdo se je brigal za svojega brata, za očeta, za sina. Logan ni imel nikogar več, za katerega

bi bil moral skrbeti ali ki bi se brigal zanj. Vsi so že ležali pokopani.

Da, ampak tudi mrliči so bili zdaj že mrtvi; poslednjega izmed njih je danes pobil Tekumze in tega ni pozabil sporočiti Loganu sredi najhujše bitke. Tako je bil Logan maščevan. Kaj je on, irokeški poglavar, imel zdaj še opraviti s Savani?

Tekumzeja, katerega je ljubil kakor lastnega sina, je izgubil, kajti Tekumze ga je preziral, to je Logan dovolj dobro čutil. In tako je zdaj ostal Logan sam, opazujoč vrtnice na prostrani vodni gladini reke Ohajo. Daleč naokrog so pošumevali pragozdovi njegove domovine. Krošnje starih dreves so se nalahno zibale v nočnem vetru kakor v sanjah. Za njim pa je bilo taborišče belih. Zdajle bi ga lahko preganjali... Toda ob tej misli je samo skomignil z rameni. Če že hočejo, si je mislil, saj mora biti slej ali prej z njim končano.

Stal je negibno in je strmel predse. Pred njegovimi očmi so se pojavili otroci in ženske, ki jih je bil z lastno roko pokončal v svoji brezmejni maščevalnosti. Čul je spet njihovo ječanje, videl je preplah njihovih oči, slutil je pred seboj njihove žrtve in prevzemala ga je groza. Hotel je seči po čutari z žganjem, tedaj pa se je nekako osvestil, oči so se mu zabliskale in srdit je vrgel čutaro v reko.

Pozneje se ni mogel spominjati, kako je prišel ob Monongahelo. Nekí sel, ki je bil odposlan od virginske vlade k lordu Delmooru, je nekaj dni pozneje pripovedoval grofu, da je pri vožnji navzdol po reki Ohaju v prvem jutrnjem svitu dne 2. oktobra srečal samotnega Indijanca, ki je v svojem čolnu veslal proti reki in je prepeval. Indijanc je govoril irokeško narečje, zato ga je sel malo razumel. Toda toliko je sel pojmlil, da je pesem govorila: Tagajuta — Logan je umrl, njegova duša je mrtva, velik glavar Irokezov je mrtev, njegovo truplo vesla zdaj po reki navzgor in ne najde več miru. Ampak Tagajuta je mrtev.

Pesem je venomer ponavljala, da je Tagajuta mrtev. Čeprav je sel zdrsel tik ob čolnu samotnega Indijanca, ga ta vendar ni opazil, tako je bil vase zamaknjen. Beli sel je smatral rdečkočca za norca in ga je zato pustil mirno veslati mimo sebe. Da, priznal je, da mu pri duši ni bilo najprijetnejše, čeprav se sicer nikogar ne boji. Toda, ko je bil Indijanc mimo, je belokočcu odleglo, kajti Indijanc je bil videti kakor prav ti isti mrlič, o katerem je sam prepeval.

Da, seveda je bil to Logan. Lačen, izčrpan in izmučen od žeje se je nekega dne znašel ob bregu pri izlivu Modre reke v Monongahelo. Potreboval je precej časa, preden se je prav zavedel, kje je. Vlovil je nekaj rib, opekel jih je na žerjavici in je potem ždel ves dan v mračnem razmišljanju ob reki. Prav za nič se ni brigal. Dan je minil, ne da bi se bil Logan tega prav zavedel. Ko pa se je zvečerilo, ni opazil senc, ki so drsele ob njegovih nogah čez pesek. Ni čul šelesta vej za seboj, tudi ni začul tega šumenja drsajočih stopinj, ki so se mu približevale za hrbtom. Bil je kakor zamaknjen in se ni prej zavedel, preden ni tik ob sebi začul naslednje besede:

»Mož brez ušes, brez oči in brez nosu — ne izplača se, bratje moji!«

To je bilo povedano po irokeško, Logan je čul te besede kakor iz daljave. Pogledal je in je videl, da je obkoljen od kakšnih štiridesetih Indijancev. Brez zanimanja jih je opazoval, in tudi še potem, ko je v njih spoznal Irokeze, može lastnega naroda. Indijanci, ki so se mu prezirljivo približali, so onemeli ob njegovem mrtvem, brezizraznem pogledu. S finim čutom pravih otrok prirode so spoznali: tukaj ždi mož, ki ga je zlo-mila nesreča! Po svoji vzgoji pa so moralizirali: izkazati čast onemu, ki ga je nesreča trla. Molče so ga obkrožili. Naposled se je skozi ta živi krog prerinil star indijanski poglavar. Komaj je zagledal Logana, ki je še vedno ravnodušno čepel na tleh, je vzkliznil:

(Dalje.)

§ UJEL SE JE

»Tristan Teobald Trimmer,« je zaklical predsednik sodišča.

Sodni sluga je stopil ven na hodnik.

»Tristan Teobald Trimmer!«

»Tu!«

Obtoženec je stopil v dvorano. Bil je majhen in okrogel. Njegove bodeče oči so nemirno plesale sem in tja. Roke je iztegnil naravnost pred se, ko je naglo krenil proti sodniški mizi in začel:

»Zadeva je vendar čisto...«

Sodnik ga je prekinil:

»Vaše ime?«

»Tristan Teobald Trimmer.«

»Rojeni?«

»28. marca 1870. v Berlinu.«

»Poklic?«

»Trgovca.«

»Gospod Trimmer!« je zdaj začel predsednik. »Obtoženi ste, da ste ob koncu lanskega leta kmalu po znanem vlomu v tobačno tvornico kupili veliko količino cigar od neznane osebe, čeprav ste vedeli ali ste vsaj mogli domnevati, da izvirajo te cigare od vloma. Ali priznate krivdo?« (Pripomnja uredništva: V Nemčiji tobak ni bil pod monopolom.)

Obtoženec je s široko kretnjo zanikal krivdo:

»Saj vendar ne bom kupoval ukradenega blaga! Ne! Takih reči ne počnem.«

»Torej tajite?«

»Ea, zanikujem krivdo, gospod sodnik! Pa prav odlično!«

»Povejte, kako se je vsa reč zgodila,« je menil predsednik sodišča.

»Zelo rad! Če gospodo zanima,« je važno začel obtoženec. »Nekega dne sem sedel mirno v svoji trgovini. Zdaje so se odprla vrata in neki tujec je vstopil. Vzel je iz ročnega kovčega zabojček cigar in rekel: 'Dvesto mark za tisoč kosov Stane v trgovini za enkrat več.' Zakaj potem samo dvesto?' ga vprašam jaz, a on odgovori: 'Priložnost nakup.' Ko mu rečem, da je to sumljivo, mi odvrne:

»Pošteno blago!«

»Kdor verjame!« mu rečem, a on odvrne:

»Častna beseda! Rečem mu: 'Na častno besedo kupim, toda samo za stopdeset!' Reče on: 'Stošestdeset.' Rečem jaz: 'Velja!«

Obtoženec je umolknil.

»Ali je to vse?«

»Taka je gola resnica, gospod sodnik!«

»Pa niste imeli nikakih pomislekov?«

»Ne, saj sem imel njegovo častno besedo!«

Predsednik si je nekaj zapisal.

»Odkod pa je po vašem imel možak cigare? Saj ste se vendar morali vprašati, od kod mu blago?«

»To pa ni moja dolžnost, gospod sodnik!« je odgovoril zvito obtoženec. »Dokažem vam: Če greste danes v trgovino in si kupite blago, ali se boste vselej vprašali, kje je trgovec dobil blago?«

»To je vendar nekaj čisto drugega. Predvsem so bile cigare globoke pod normalno ceno.«

Obtoženec pa se ni del ugnati.

»Cena je nekaj samosvojega, gospod sodnik! Zakaj ne bi prišle tudi cene cigare na trg danes, ko vse govori o potrebi znižanja cen?«

»Torej pravite, da ste blago kupili v dobri veri in da ga niste smatrali za ukradeno?«

»Seveda! V dobri veri sem kupil tistih 6000 cigar.«

»Pa vam niso prišli pomisleki, da zadeva vendarle ne bi utegnila biti v redu?«

»Nikakih pomisleki! To lahko s prisego potrdim!«

»Torej ste mislili, da gre za pošteno pridobljeno blago, ki ga smete brez strahu kupiti?«

»Da! Tako sem mislil!«

»To količino ste res tudi vključili v svojih knjigah,« je pripomnil predsednik, »to vsaj nekoliko govori za vas. Po zakonu vas smem obsoditi le tedaj, če ste vedé kupili ukradeno blago. No, nemogoče ni, da vam ni prišlo na misel, da bi cigare utegnile biti ukradene.«

Predsednik se je nato obrnil k državnemu tožilecu: »Mislim, gospod državni tožilec, da dokazi ne zadostajo za obtožbo.«

Državni tožilec je vstal.

»Obtoženec,« se je državni tožilec obrnil na obtoženca, »koliko tisoč cigar vam je ponudil možak?«

»Deset tisoč!«

»Veste čisto gotovo?«

»Čisto gotovo!«

»Koliko pa ste jih kupili?«

»Šest tisoč.«

»Samo šest tisoč?« je pomislil državni tožilec. »Zakaj samo šest tisoč? Cigare so bile dobre, cena izredno ugodna. Zakaj niste kupili vseh deset tisoč?«

Obtoženec se je zasmejal:

»Veste, gospod državni tožilec, tako zelo pa se le nisem zanesel, da bi jih kupil kar vseh deset tisoč. Zadeva mi je bila vendarle malo preveč sumljiva.«

Tristan Teobald Trimmer je šele tedaj spoznal, da se je zarekel in ujel, ko mu je državni tožilec prijazno rekel: »Hvala!«

Hans Rosler

Izkrcanje angleških ujetnikov v nekem pristanišču Južne Italije

Ne mara več čaja

»Želiš čaj z mlekom ali brez njega?« je vprašal Dušan prijatelja, ki ga je po dolгих letih odsotnosti obiskal.

»Hvala, ne tega ne onega. Natoči mi rajši kofinjaka. Ker se že tako dolgo nisva videla, bi se nekoliko porazgovorila, kaj ne?«

»Torej kaj si vsa ta leta počel?«

»Nič posebnega. Oženil sem se in čaja ne maram več.«

»Zakaj?« se je začudil Dušan.

»Leto po tvojem odhodu sem vzel Suzano, kakor sem ti takrat kratko sporočil,« je nadaljeval Branko. »Poznal si jo prav tako dobro kakor jaz; videli smo se z njo pri Hostnikovih. Nekaj nevsakdanjega je bilo na njej, nekaj, kar te je mikalo. Njen blede obraz je izdajal zaprtost onih deklet, ki so brez roditeljev in brez imetja v boju za obstanek.«

»Spominjam se. Kolikokrat si se zgražal nad brutalnostjo njene tete do nje. Ali te je ljubila?«

»Ne: dvajset let je štela, jaz pa štirideset. Poudil sem ji bogastvo, svoje ime in ljubezen po vrhu. Gospa Hostnikova jo je bila pravkar zaradi nepomembnega vzroka sirovo ozmerjala. Zato je Suzana sklenila zapustiti hišo. Vedel sem, da jo čaka v najboljšem primeru kaka slabo plačana pisarniška služba... Njo, ki se mi je videla vendar kot ustvarjena za to, da osreči moža...«

»Ali si ji povedal?«

»Rekel sem ji samo: 'Bodite moja žena'. Ko je pristala na mojo ponudbo, sem ji poljubil roko. Nekaj mesecev sem bil res zelo srečen z njo, a kmalu sem doživel razočaranje in življenje mi je postalo muka. Reč je bila namreč takale: vzel sem si tajnika...«

»Ivana Tomažina, kaj ne?« je vprašal Dušan.

»Da. Zanimiv človek, ki sem z njim ravnal ko s prijateljem. Kmalu po njegovem prihodu sem odkril, da je ljubimec moje žene. Dokaza nisem imel. Suzana me ni nikoli zapustila, spala sva v isti spalnici, z doma je hodila samo podnevi, a Ivan Tomažin je ves dan delal z menoj. Bilo je tedaj čisto nemogoče, da bi me varala, a vendar sem bil o tem prepričan. Tiste dobe nikoli ne pozabim. Živel sem v neprestani napetosti. Začel sem Tomažina mrziti. V službi sem ga obdržal samo zato, da bi se mogel prepričati, da me slepari. On je dobro poznal moje občutke in mi jih je pošteno vračal. Toda na zunanem sem bil še vljudejši z njim in on še bolj vnet za službo, čeprav bi si bila najrajši skočila drug drugemu v las.«

Zdaj pa pride zadeva s skodelico čaja. Ostro sem ga opazoval in prišel do sklepa, da bi se me Tomažin rad iznebil. Kako sem prišel do tega? Sam ne vem. Nagon mi je to govoril.

Vsako popoldne smo se zbrali pri čaju v moji knjižnici, Tomažin, Suzana in jaz. Tujec, ki bi nas videl v prijaznem pogovoru, pač nikoli ne bi mislil kaj zlega.

Nikoli nisem dovolil, da bi bil kdo drug nallil čaj v skodelico. Večkrat sem že opazil, da je Tomažin, hoteč mi naliti mleka, prijel za ročko, toda vselej sem ga prehitel.

Nekega popoldneva smo kakor po navadi sedeli pri čaju, ko sem pograbil posodo s sladkorjem. Suzana je pozvonila služkinji, ki ni vedela

pojasniti, kam je bila izginila posoda. Da ne bi po nepotrebnem čakali, nam je prinesla sladkorja v prahu, ki ji je bil baš pri roki. Pogledal sem Tomažina v oči, toda on je vzdržal svoj pogled. Tedaj nisem več dvomil. Tomažinov obraz je bil blede. Mislim sem si, da je to bledica, ki izdaja zločinske namene. Vendar že! Zdaj ga imam, njega in morda tudi njo, zakaj zdelo se mi je neverjetno, da ona ne bi bila soudeležena. Mirno, brez drgeta sem nalil čaj in nasul v vsako čašo dve žlički sladkornega praha. Bilo mi je, kakor bi bil sedel pri kartah. Imel sem v rokah najboljše adute in solgralec mora pokazati barvo. Nič ni bilo lažje za Tomažina kakor nasuti v ta sladkor-strup. Toda če se je zanašal na mojo zapljivost, se je zmotil. »No, Tomažin, vaš čaj bo mrzel!« sem rekel. Se zdaj vidim njegov pogled, poln sovraštva. Bil je svojevrsten trenutek; prijel je svojo skodelico in začel mešati sladkor z žličko. Trepetal je od razburjenja in strahu. Skoro smilil se mi je, tako strahopeten se mi je zazdel. Naposled se je vdal in menil: »Ne morem. Ni mi dobro. Bolje bo, če...«

Ne vem, kaj bi bil tistikrat dal za to, da bi ga smel zagrabiti za goltanec, toda hotel sem svoje zmagoslavje čisto uveljaviti. Neizprosno sem silil vanj, da izpregledam tudi Suzano, katere vloha mi je bila še nejasna.

»Ljubi moj Tomažin, nimate prav! Pijte čaj, dokler je vroč!« sem mu rekel.

Tisti mah je Suzana prišla svojo skodelico in jo naglo nesla k ustom, toda še preden sem utegnul poseči vmes, jo je že Tomažin prijel za roko: »Ne pij! Ne pij!«

S temi besedami me je izzval. Stala sva si nasproti negibna, brez besede. V ušesih mi je šumelo in v sencih kovalo, oba sva bila kakor v vročici. Naposled sem se toliko zavedel, da sem precej glasno vzkliknil: »Morilec!«

Zmedeno me je pogledal.

»Hotel si me zastropiti, ne uideš mi!«

Suzana je vstala. Potisnil sem jo nazaj na stol: »Pusti naju, da sama obračunava, tvoj ljubimec in jaz. Potem boš prosta...«

Tedaj se je začel Tomažin izpovedovati:

»Suzana je moja ljubimka. Da, bila je že, še preden ste jo vi poznali. Jaz sem bil edini človek, ki ga je ljubila. Bil sem siromak, ko ste prišli, in ona je vedela, da tudi njo čakata beda in brezposelnost. Zato se je vam prodala. Domišljali ste si, da bo ta ženska vaša, ker ste bogati. Mislili ste, da si ljubezen lahko kupite. No, Suzana je bila tista, ki mi je sporočila, da iščete tajnika. Na njeno prošnjo sem se zgledal pri vas in prišel v vašo hišo.«

Skomignil sem z ramami.

»Toda ona vam ni dala strupa,« sem dejal. »Sam se boste morali zagovarjati. Aretirati vas dam. Navaden zločinec ste!«

Tomažin ni odgovoril. Prijel je skodelico in izpil čaj na dušek.«

»Samomor?« je vprašal Dušan Branka.

»Kaj še! Sladkor ni bil zastropjen. Tomažin ni bil morilec. Oba sva bila žrtvi bujne domišljije. Jaz sem mislil, da on preži na mojo smrt,«

a on si je domišljaj, da mu jaz strežem po življenju in da sem zato primešal strupa v sladkor, da ga spravim s poti.

Suzana in Tomažin sta šla. A le malo časa sta uživala srečo velike ljubezni. Čul sem, da sta se spet razšla, zakaj manjkalo jima je denarja, a ljubezni je treba toplega gnezda.

Vidiš, Branko, zaradi te zgodbe ne maram več čaja!«

L. R.

DOMAČE NOVICE

* **Dr. Gregor Krek** †. Dne 1. t. m. je umrl v Ljubljani redni profesor prava na ljubljanskem vseučilišču in bivši rektor ljubljanskega vseučilišča dr. Gregor Krek. Rajni je bil prvi tajnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Zasluznemu znanstvenemu delavcu na pravnem področju boji ohranjen časten spomin!

* **Nov strokovnjak pri Pokrajinski delavski zvezi.** Visoki komisar za ljubljansko pokrajino je odločil, da se namesto narodnega svetnika Elije Vagliana imenuje za strokovnjaka pri Pokrajinski delavski zvezi fašist Cinzio Dal Prà.

* **20 italijanskih letalcev na Madžarskem v gosteh.** Na povabilo poveljstva madžarskih letalskih sil se je 20 italijanskih letalcev vojnih invalidov dalje časa mudilo v nekem letovišču ob Blatnem jezeru. Prva skupina italijanskih gostov se je že vrnila v domovino, druga pa bo sledila te dni.

* **Delavske kuhinje pri rudniških obratih.** V prizadevanju, da se čisto uredi preskrba z živili pri vseh obratih kuhinj, je minister za kmetijstvo izdal te dni odločbo, ki se nanaša na delavske kuhinje v rudniških obratih. V tej odredbi, ki je sicer začasna značaja, se določa, da se za vsakega delavca v vstetih mesecem oktobrom zagotovijo dodatni obroki kot dopolnilo k obrokom, do katerih imajo pravico na podlagi živilskih nakaznic. Ti dodatni obroki so: krompir ali kruh 100 g dnevno, meso ali konzervirane ribe ali sir ali suho sočivje 100 g dnevno, testenine raznih vrst 1000 g mesečno in maščobe 200 g mesečno.

* **Dopusti državnih uradnikov.** Iz Rima poročajo: Glede na letni dopust, ki je dovoljen državnim uradnikom, se pojasnjuje, da se dnevi službene odsotnosti, ki je bila opravičena zaradi bolezni, ne morejo odbiti od rednega dopusta, do katerega imajo pravico delujoči uradniki. Razen rednega dopusta more uradni predstojnik dovoliti med letom navedenim uradnikom iz tehničnih razlogov in ob izkazani neogibni potrebi primerne dopuste, ki pa ne smejo skupno presežati dobo enega meseca.

* **Knez Hugo Maksimilijan Windischgrätz se je ponesrečil.** Pred dnevi se je pri neki letalski vaji z lovskim letalom smrtno ponesrečil letalski podporočnik Hugo Maksimilijan knez Windischgrätz, star komaj 28 let. Mladi knez je bil vzgojen v strogem duhu. Obiskoval je vojaško šolo v Pinerolu, nato je bil kot rezervni podporočnik dodeljen genovskemu konjeniškem polku. Ob začetku vojne je kot prostovoljec vstopil med letalce. Napravil je izpit za pilota-lovca, kmalu nato pa še izpit za letalskega podporočnika. V tem svojstvu se je pravkar uril za odhod na bojišče, ko ga je zatekla smrt. Bil je vzoren drug svojih dveh bratov Maksimilijana in Friderika, izmed katerih je prvi letalski poročnik, drugi pa je topničarski oficir nemške vojske in se bje na vzhodnem bojišču.

* **Jožef Terčič šestdesetletnik.** V krogu svoje ljubljene družine je praznoval 31. avgusta g. Terčič šestdesetletnico rojstva. Ko je končal šole, je služboval dolgo vrsto let kot upravnik in oskrbnik na več vzornih veleposestvih. Z izrednim veseljem je opravljal tako vrtnarska in sadjarska kakor vsa poljska dela. Zelo sta ga zanimali praktično znanstvo in vzorno gospodarjenje. Po mnogih letih poštenega in vestnega službovanja se je osamosvojil, odnosno začel vrtnariti v Zgornji Šiški (Pod hrabom št. 40). Ob slavlju mu čestitajo prijatelji in znanci z željo, da bi mogel še dosti časa izvrševati prijavljeni mu poklic vrtnarstva. M. K.

* **Oddaja mleka tostran žične ovire.** V smislu uredbe za oskrbovanje z mlekom za prehrano se je dne 1. septembra prepovedala vsaka neposredna oddaja mleka ravnikom mestne občine ljubljanske tostran žične ovire. Pridelovalci kravjega mleka mestne občine ljubljanske tostran žične ovire morajo vse mleko, v kolikor ga ne potrebujejo za prehranjevalne potrebe svoje družine in živinorejske potrebe svojega gospodarstva oddajati v določene mestne mlekarne kot zbirališča Prehranjevalnega zavoda Visokega komisarijata. Od 1. septembra je torej vsaka oddaja mleka neposredno ravnikom tostran žične ovire kazniva v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

* **Nova uprava občine Sv. Vida pri Sluani.** Visoki komisar je razpustil redno upravo občine Sv. Vida pri Sluani in imenoval za izrednega komisarja fašista Silvana de Brevija.

* **Smrt uglednega duhovnika.** Te dni je bil o Križu v Ljubljani pokopana g. Andrej Kopilar, bivši ekspozit v Davči. Sprevod je vodil škof g. dr. Gregorij Rožman z večjim spremstvom. Rajni Andrej Kopilar je bil izobražen duhovnik, ki je tudi uspešno vrtil pero. Iz francoščine je svojčas preložil Bourzelovo delo »Smisel smrti«. Imel je obsežno jezikovno znanje in je zlasti obvladal italijansko, angleščino in francoščino. Bil je požrtvovalen duhovni pastir svojim gorjanskim župljanom. Bolehal je samo tri dni. Smrt ga je pokosila v 60. letu starosti. Blag mu spomin!

* **Smrt v visoki starosti.** Po kratki bolezni je v Ljubljani umrla ga. Apolonija Dimčeva v visoki starosti 93 let. Rajni je bil spomin, prizadeti rodbini naše sožalje!

* **Smrt zaradi kapi.** Na Preloki pri Črnomlju so pokopali g. Jerneja Slibarja, železniškega uradnika v poklju. Umrl je v 65. letu starosti zadet od kapi. Pokojnik zapušta soprogo go. Kristino, štirih hčerk in pet sinov. Rajnkemu blag spomin, hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

* **Poslednja svojega rodu.** V Šmihelu pri Novem mestu je preminila v visoki starosti 85 let ga. Alojzija Pelčeva pl. Tamerburgova. Bila je poslednja svojega rodu in poseba starejši Novomeščani so še dobro spominjajo gospe, pri kateri so ubožci zmerom našli odprte roke. Dobro poznana je bila tudi v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu. Ohranili ji bomo blag spomin!

* **Ptice selivke odhajajo.** Velike izpremembe v podnebnju prisilijo mnoge ptice, da se preselijo v toplejše kraje. Ta naravni nagon je deden. Pomanjkanje hrane čez zimo pa ni krivo, da nas jeseni zapuste lastovke, škorci, divje gosli, kukavice in škrjančki, kajti ob času, ko se dvignejo ptice selivke na pot, je krme še povsod dovolj. Vzrok tiči v naravnem zakonu samoohranbe. Tudi ujeti čížek začne jeseni nemirno skakljati po kletki in siliti iz nje, čeprav ga še tako dobro krmimo. Učenjaki so ugotovili tudi različne značilne poti, po katerih nas zapuščajo ptice selivke. Ptice roparice se selijo na jug posamič, druge pa v jatah. Njihova pot je dolga več tisoč kilometrov in vendar je nikoli ne zgreše. Vzrokov je več. Ptice imajo zelo dobro razvit čut za vreme, orientirati se znajo kakor malokateri druga žival. V jatah na jug ali nazaj leteče ptice vodijo zmerom starejše, bolj izkušene, ki pot že poznajo. Mlade ptice, ki se zanašajo samo na svoj nagon, pa večkrat zaidejo in poginejo. Nekatero ptice, kakor galebi in lastovke, lete s hitrostjo 250 ali še več kilometrov na uro, če je vreme ugodno in če nimajo nasprotnega vetra.

* **Izredno tople konec avgusta.** Proti koncu avgusta je navadno zmerom hladnejše, letos pa je vročina narasčala, tako da je dosegla blizu 30 stopinj Celzija. Tudi noči, ki so proti koncu avgusta navadno hladnejše, niso bile ob koncu letošnjega avgusta preveč mrzle. Spričo vročih dni se že občuti ruša. Malo dežja za ajdo in tudi druge kmetijske rastline bi bilo potrebno.

* **Pridelek poznega krompirja je slab.** Po izvrstnem pridelku zgodnjega krompirja so se meščani veselili da bodo na svojih vrtovih in njivah pridelali tudi mnogo poznega krompirja. Toda pridelek poznega krompirja je količinsko in kakovostno znatno slabši od pridelka zgodnjega. Krompir marsikje gnije, je droben in ga je prav malo. Tudi živali mu niso prizanašale. Pridelek poznega krompirja pa ne bo povsod slab. Ponekod kaže tudi pozni krompir dobro.

Trieste — Gorizia

Smrt gospodarskega pisatelja. V Triestu je umrl strokovnjak v sadjarstvu in vrtnarstvu g. Bonifacij Gestone. Udeležoval se je tudi s peresom in napisal več knjig in časopisnih člankov. Mnogo je potoval po svetu, da se je v svoji stroki izpopolnil.

Skupina delavcev je šla v Nemčijo. Te dni je odpotovala v Nemčijo na delo skupina delavcev. Pred odhodom gorizjskih delavcev jim je izrekel pozdrav tajnik Pokrajinske zveze industrijskih delavcev v Goriziji.

Dve žrtvi kopanja. V baretskih kopališčih je bil te dni med kopanci tudi 13 letni Edvard Zucca. Ko ga na zvečer ni bilo domov, so zaskrbljeni starši začeli poizvedovati za sinom. Deček je bil utonil in so drugi dan našli njegovo truplo. Domneva, da je Zucca, ki je bil sicer izvrstni plavalec, zaplaval predaleč, kjer so mu opešale moči. 20 letni Ivan Zordan se je šel kopat v Vipacco pri Merni. Zordan je bil dober plavalec in je zaplaval proti sredini struge. Nenadno mu je postalo slabo in je utonil.

Iz Gorenjske

Za novega vladnega predsednika na Koroškem je bil imenovan s Hitlerjevimi odlokom ministrski svetnik Ferdinand Wolegger, ki je že doslej vršil to službo. Hitlerjevo listino o dokončnem imenovanju mu je te dni izročil gauleiter Rainer. Predsednik Wolegger je nato obljubil, da bo še nadalje posvečal vse svoje sposobnosti narodnemu socializmu.

50 letnica gasilskega društva v Dolu. Letu 1892., torej pred 50 leti ustanovljeno in leta 1908. v dve gasilni četi razdeljeno oasilno društvo v Dolu šteje 54 članov. Ima dve motorji in dve ročni brizgalni in dve črpalni, eno v Dolu, drugo pa v Beričevem. V obeh

gasilskih domovih sta bila nedavno zgrajena stolpa za sušenje cevi. Dolski gasilci imajo tudi staro ročno brizgalno, lepo darilo zvonarja Alberta Samase.

Smrt bivšega oskrbnika raznih planinskih postojank. V Bohinjski Srednji vasi je umrl 75 letni Franc Arh. Bil je dolga leta oskrbnik raznih planinskih postojank v Karavankah. Med drugim je bil prvi oskrbnik Triglavskega doma na Kredarici.

Iz Spodnje Štajerske

Preosnova zadrugištva na Spodnjem Štajerskem in Gorenjskem. Te dni je bilo v Gradcu zasedanje Zveze štajerskih in koroških zadrug, na katerem se zveze poslovodja Schachinger med drugim poročal o preosnovi zadrugištva na Spodnjem Štajerskem in Gorenjskem. Posl. 229 kreditnih zadrug, ki so obstajale še iz dobe bivše Jugoslavije, so prešli na 109 novih kreditnih zadrug, ki so bile ustanovljene izključno po krajevnih potrebah. Stare in nove kreditne zadruge upravljajo zdaj premoženje v višini 16 milijonov mark (320 milijonov dinarjev). Na področju Gorenjske se je presnovovalno delo začelo šele februarja. Od tamošnjih 87 kreditnih zadrug bo v bodoče ostalo okrog 47. Na Gorenjskem razvito mlekarstvo je obsegalo poleg moderno urejene mlekarne v Kranju 45 pretežno majhnih in najmanjših mlekarstev zadrug. Zdaj so te mlekarne zadruge združene v 13 življenja sposobnih srednjih obratov in blagovne zadruge bodo združene v osem večjih zadrug. Izven Spodnje Štajerske in Gorenjske ima zveza včlanjeno v Štajerski in Koroški 875 zadrug, ki so imele ob koncu leta 1941. 90 milijonov mark hranilnih vlog, zdaj pa so vloge prekoračile že 100 milijonov.

Taborišče mladinskih voditeljev je bilo od 12. do 20. avgusta v dolini pri Šmarju ob Jelšah. V taborišče je bilo vpoklicano 140 mladeničev iz celjskega okrožja, ki so postavili svoje šotore in se urili v športu in se šolali v duhu narodnega socializma.

Na bivših hmeljiščih goje paradiznike. Marioborski dnevnik poroča, da na bivših hmeljiščih sijajno uspevajo paradizniki, fižol in razno sočivje. V Posavju obeta dober uspeh soja. Dobro se obnašajo tudi oljnice.

Nov otroški vrtec. V Središču ob Dravi so odprli nov otroški vrtec, ki ima precejšen vrt. Vpisano je 50 otrok. Te dni je prispela v Središče skupina dunajskih mladinskih vzgojiteljic, da se bo bavila s srednjo mladino. Prirejala bo vsake večere s petjem, igrami in plesom.

Smrt ugledne celjske hotelirke. Te dni so pokopali na celjskem mestnem pokopališču ugledno posestnico in hotelirko go. Rozalijo Stegujevo, po rodu Ljubičovo. Rajna je dalje časa bolehal in je umrla po hudem trpljenju. Zapušta tri sinove. Blag ji spomin, žalujočim sožalje!

Visoko starost sta dosegla. V Mariboru sta umrla v visoki starosti 82 let železniški upokojenec g. Alojz Reč in zasebnik g. Ivan Kurnik. Blag jima spomin!

Iz Hrvatske

Poglavnikovo sožalje madžarskemu regentu. »Nova Hrvatska« je posvetila na bojišču padlemu madžarskemu podregentu Stefanu Horthyju uvodnik in objavila besedilo Poglavnikove brzojavke madžarskemu regentu: Ob priliki junške smrti vašega hrabrega sina Ekselence Stefana Horthyja, ki je slavno padel v borbi proti sovražniku človeštva in kulture, prosim vašo Visokost, da sprejmete izraze sožalja vsega hrvatskega naroda in mene. Ante Pavelić.

Iz Srbije

Preosnova kmetijskih zbornic v Srbiji. Srbska vlada je na novo organizirala zastopstvo kmetov v kmetijskih zbornicah. Na področju Srbije (brez Banata) so bile ustanovljene tri kmetijske zbornice, in sicer v Valjevu, Kragujevcu in Nišu. Člani prejšnjih banovinskih kmetijskih zbornic bodo prišli v nove zbornice, kolikor jih bo potrdil kmetijski minister. V ostalem pa bo minister imenoval nadaljnje člane zbornic. V Beogradu se ustanovi Zveza srbskih kmetijskih zbornic kot uradna zastopnica kmetijskih zbornic in zastopnica vsega kmetijstva.

× **Odpravljanje bojiščev v baltskih državah.** Iz Revala poročajo, da se s pomočjo nemških oblastev nadaljuje povračanje hiš razlaščenecem. Doslej je komisar mesta Revala vrnil lastnikom 900 hiš. Vsak teden se vrne v zasebno last od 100 do 200 hiš, ki so jih boljševiki nasilno odvzeli lastnikom.

× **Hud potres v južnoamerški republik Peruu.** Iz Buenos Airesa poročajo: V Peruju, kjer je potres šele nedavno hudo poškodoval nekatera mesta ob obali, so predzadnji ponedeljek poplave povzročile občutljivo potresne sunkne. Iz prestolnice Lima javljajo, da je v mnogih krajih potres povzročil poplah med prebivalstvom. V Limi so občutili prvi potresni sunki deset minut pred šest. Zemlja se je tresla celo minuto. Še hujši je bil drugi sunki, ki je večino prestrašenega prebivalstva pognal na ulice. Potres je v nekaterih krajih povzročil zelo občutno škodo. Posebno močan je bil v Nazcah, kjer je bilo osem oseb ubitih, 50 pa ranjeno. V lei sta bili dve osebi ubiti, ranjenec pa je opešanje število.

SMEŠNICE

Vitka bi rada postala

Gospa Kunigunda bi shujšala rada, ker zmerom je tanka postava bolj mlada. Že dolgo je revica jedla bolj malo, pri tehtanju to se bo pač že poznalo.

Koj merit si shujšanje k tehtnici krene in luknjo poišče, v njo novce požene. Medtem ko kazalec se ji zavrti, postrešček obložen do nje prihiti.

Ves zmučen ob tehtnico kovčeg postavi in težo na tehtnici večjo napravi. Gospa Kunigunda turobno zaveka, da proti rejenosti njeni ni leka.

V SOLI

Učitelj: »Jakec, povej mi, kdo je tvoj bližnji sorodnik?«
 Jakec: »Teta, gospod učitelj.«
 Učitelj: »Zdaj mi pa povej, kdo je tvoj daljši sorodnik?«
 Jakec: »Stric, ki je v Ameriki.«

VZDRŽAL BO

Visok sodni dostojanstvenik je obiskal jetnišnico. V posebni celici je našel jetnika, plečatega kakor gora in zdravega ko dren.
 »Na koliko let ste obsojeni?« ga je vprašal.
 »Na dosmrtno ječo,« je odgovoril korenjak.
 »Vi boste vzdržali, to se vam kar vidi!« je me-nil dostojanstvenik.

UPNIK IN DOLŽNIK

A.: »Kdaj mi pa mislite poravnati svoj dolg? Določite vsaj dan, kdaj naj pridem po svoj denar. Ali je vam prav v četrtek?«
 B.: »Dobro, kar pridite vsak četrtek.«

PRILOŽNOST JE IZKORISTIL

Jaka: »Bil sem pri zdravniku, ki mi je predpisal strogo dieto. Dva dneva se moram postiti ob vodi in kruhu.«
 Miha: »Ali bi hotel priti danes k nam v goste?«

TUDI IZHOD

Janez: »Ponoči smrčim tako glasno, da se od tea sam večkrat prebudim. Kaj naj storim?«
 Matija: »Hodi spet v sosedno sobo, pa boš imel mir.«

IZGOVOR

»Čujte, to je ta teden že četrtič, da ste prišli prepozno v službo,« reče ravnatelj uradniku. »Kaj nimate budilke ali je pa ne slišite, ko vam zjutraj zazvoni?«
 »Gospod ravnatelj, danes res ni moja krivda. Proti jutru so me mučile strašne sanje. Sanjalo se mi je, da sem oglušil, in tako me budilka seveda ni mogla zbuditi.«

PO SVETU

× Smrtna nesreča brata angleškega kralja. Iz Lizbone poročajo, da se je pri letalski nesreči smrtno ponesrečil vojvoda Kentski, brat angleškega kralja. Nesreča se je zgodila v severni Škotski. Vojvoda Kentski je potoval na krovu vodnega letala tipa Sunderland proti Irski. Iz nezanih razlogov je letalo strmoglavilo na tla. Pri tem so prišli ob življenje vsi člani posadke in vsi potniki.

× Novi turški poslanik v Berlinu. Novi turški poslanik v Berlinu je Saffet Arikani in je doma iz Erzindžana v Anatoliji, kjer se je rodil l. 1888. V mladih letih se je odločil za vojaški poklic in dovršil je vojno akademijo stare turške vojske. Že kot mlad oficir je bil dodeljen generalnemu štabu. Leta 1920 je stopil v vrste bojnikov za svobodo in kmalu je postal šef generalnega štaba mladoturške vojske na anatolskem vzhodnem bojišču.

× Rentne marke se vzamejo iz prometa. V Nemčiji krožijo poleg bankovcev Nemške državne banke tudi še bankovci Rentne banke, ki je bila ustanovljena pred 18 leti, ko si je Nemčija po razvrednotenju takratne marke ustvarila novo valuto: rentno marko. Šele pozneje je bila uvedena zdajšnja marka, ki pa je po vrednosti enaka rentni marki. Obtok rentnih mark je znašal v zadnjem času nekaj nad eno milijardo. Zdaj poročajo iz Nemčije, da bodo bankovci, glaseči se na rentne marke po 10, 50, 100, 500 in 1000 mark, vzeti iz prometa in se bodo lahko po 30. septembru zamenjali le še pri blagajnah Nemške državne banke in to do 15. decembra letos. V bodoče bodo ostali v prometu le bankovci po 1, 2 in 5 rentnih mark.

× Jagode, debele kakor jabolka. Danskim vrtnarjem se je posrečilo po mnogih letih križanja vzgojiti novo vrsto vrtnih jagod, debelih kakor navadna jabolka. To bodo pač največje vrtno jagode, kar jih pozna svet. Ker je podnebje severne Nemčije močno podobno Danskemu, bodo tudi

nemški vrtnarji poskusili vzgojiti tako debele jagode.

× Po desetletjih je potopljena vrba spet ozelenela. Pred desetletji so zgradili nekje v Sleziji veliko pregrado in tedaj je del vasi izginil pod valove umetnega jezera. Dolgotrajna suša je temu jezeru zdaj gladino tako znižala, da se je potopljena pokrajina pokazala spet v solncu. Ljudje so se začudili, ko so čez nekoliko dni opazili, da je začela ena izmed vrb, ki je tedaj izginila z vasio, spet brsteti, kakor bi bila vsa ta desetletja pod vodo samo spala.

× Kokošim gorski zrak ne ugaja. Podnebje v visokih gorah nič preveč ne ugaja piščetom in tudi ne odraslim kokošim. Vsi poskušajo, da bi udomačili kokoši tudi v višini nad 3000 m, so do sedaj izpodleteli. Kokoši, ki so jih prinesli v te višine, se očitno niso več dobro počutile, čeprav so jih še tako skrbno krmili. Tudi jajca so že po nekaj dneh prenehale nesti. Počasi se jih je začela fotevati neka posebna bolezen.

× Pekinške psičke so dojile ženske. Najbolj razvajeni psi na svetu so bili pekinški psi v cesarskih palačah v Pekingu. Reja teh ljubkih psičkov sega daleč nazaj v drugo stoletje po Kristusu. Psički nikoli niso smeli z vrto in iz palač. Vsak je imel posebnega slugo; če je bil psiček bele barve, je pa imel kar deset služabnikov. Če je pes zbolel ali poginil, je bil njegov sluga obglavljen. Mladici te pasje pasme so imeli človeške dojilje. Če so bili posebno lepi, ko so odrasli, so dobili odlikovanja in visoke naslove. Jedli so samo perutnino. Prvi par teh psičkov je prinesel v Evropo mlad angleški oficir, ki je spremljal neko angleško odposlanstvo v Peking. Oficir je psička ukradel in ju skrnil v svojo veliko kapo. Tako ju je srečno prinesel domov in ju podaril takratni angleški kraljici Viktoriji.

× Z leti postane človek lažji. Po krivici pravimo da tega ali onega že leta teže. Z leti postaja namreč človek čedalje lažji. Njegovo telo se tako rekoč skrči. Jetra, ki pri človeku mladih let tehtajo približno poldrug kilogram, tehtajo pri starem človeku le še 800 do 900 gramov. 150 gramov na svoji teži izgube možgani, ko se človek postara. Tudi številni drugi deli človeškega telesa prav precej izgube na svoji teži. Izjemo dela le srce, ki z leti postaja večje. Staro srce tehta precej več kakor pa mlado.

Naročite se na romane DK!

Romani zbirke »Dobre knjige« (DK) bodo za naročnike naših listov »Domovine«, »Jutra« in »Slovenskega Naroda« izredno poceni: samo 8 lir bo veljala mehko vezana knjiga v obsegu 200 do 300 strani in samo 18 lir ista knjiga v boljši opremi in v platno vezana. Ta nizka cena, celo nižja od predvojnih cen, nam je mogoča le, če že v naprej vemo, koliko knjig naj tiskamo. Zato velja znižana cena le za one naročnike naših listov, ki se v naprej prijavijo.

Naročilo je obvezno za najmanj tri zaporedne romane. Prve tri knjige bodo, kakor smo že objavili:

- Mira Pucova: TIHA VODA;
- Arnaldo Fraecaroli: GROFICA WALEWSKA;
- John Knitel: EL HAKIM.

Knjige se lahko plačujejo v mesečnih obrokih po 8, odnosno 18 lir, najbolje skupaj z naročnino. Prvi obrok zapade v oktobru. Seveda pa nam še bolj ustreže vsak, kdor plača vse tri knjige skupaj.

Pod tem vabilom prinašamo obrazec za naročilo romanov DK. Obrazec izpolnite dobro čitljivo in prečrtajte, kar ne ustreza Vašemu naročilu. Obrazec izstrižite iz lista in nam ga izpolnjenega pošljite po pošti ali našemu inkasantu oddate pa ga lahko tudi v upravi naših listov v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Novem mestu.

Z B I R K A » D O B R A K N J I G A «

UPRAVI NARODNE TISKARNE

LJUBLJANA
Puccinijeva 5

Naročam se na romane zbirke »Dobra knjiga«. Kot naročnik »Domovine« imam pravico do znižane cene: 8 lir za mehko vezano knjigo, 18 lir za knjigo v boljši opremi in vezano v platno. Naročam mehko vezano — v platno vezano knjigo.

Naročam — broširano — v platno vezano knjigo.

Knjige bom plačeval mesečno — po 8 lir — po 18 lir — po pošti — po inkasantu lista — v upravi lista.

....., dne

(Podpis)

Ime in poklic _____

Točen naslov: _____